

OSVOJEVALCI PODVZEMAJO NOVE PROVOKACIJE

LJUDSTVA MALIH DEŽEL V STRAHU PRED INVAZIJAMI IN FAŠISTIČNIM TERORJEM

Pritisk nacijske sile na Čehoslovaško in poljski na Litvinsko se nadaljuje

Anglija in Francija "protestirata". — Mreža versajlskih dogovorov popolnoma strgana

Evropa je v živni napetosti in ljudstva v strahu, ker se igra z njo dva diktatorja, katerima se nihče resno ne postavi po robu. "Vse, kar podvzameva, se nama posreči", trdita Mussolini in Hitler. To sicer ni povsem res, kajti Mussolini se je pred nekaj leti dušal, da ne bo dovolil pridruženja Avstrije k Nemčiji pod nobenim pogojem. Toda ko mu je Hitler zapretel, da ga zapusti v milost in nemilost Angliji in Franciji in njegovo vojno v Španiji, je Mussolini navdušeno pritrdil, da je čisto pravilno, ako Nemčija pogoltne Avstrijo.

Razdelitev sfera vpliva

Kar povzroča v Evropi toliko negotovosti, je to, da nihče ne ve, kako sta na svojem zad-

Ker sta oba sovražnika Čehoslovaške, je jasno, da je Mussoliniju prav, ako si jo Hitler osvoji. Prav tako verjetno je, da je Mussolini odobril tudi Hitlerjev načrt za pridobitev, ali pa osvojitve Ogrske pod "varstvo" tretjega rajha. Toda kaj določa njun načrt glede Jugoslavije in Rumunije? Obe sta bogati na lesu, Rumunija posebno na olju, obe imata velika žitna polja, razne rude in druga bogastva.

Konec male antante

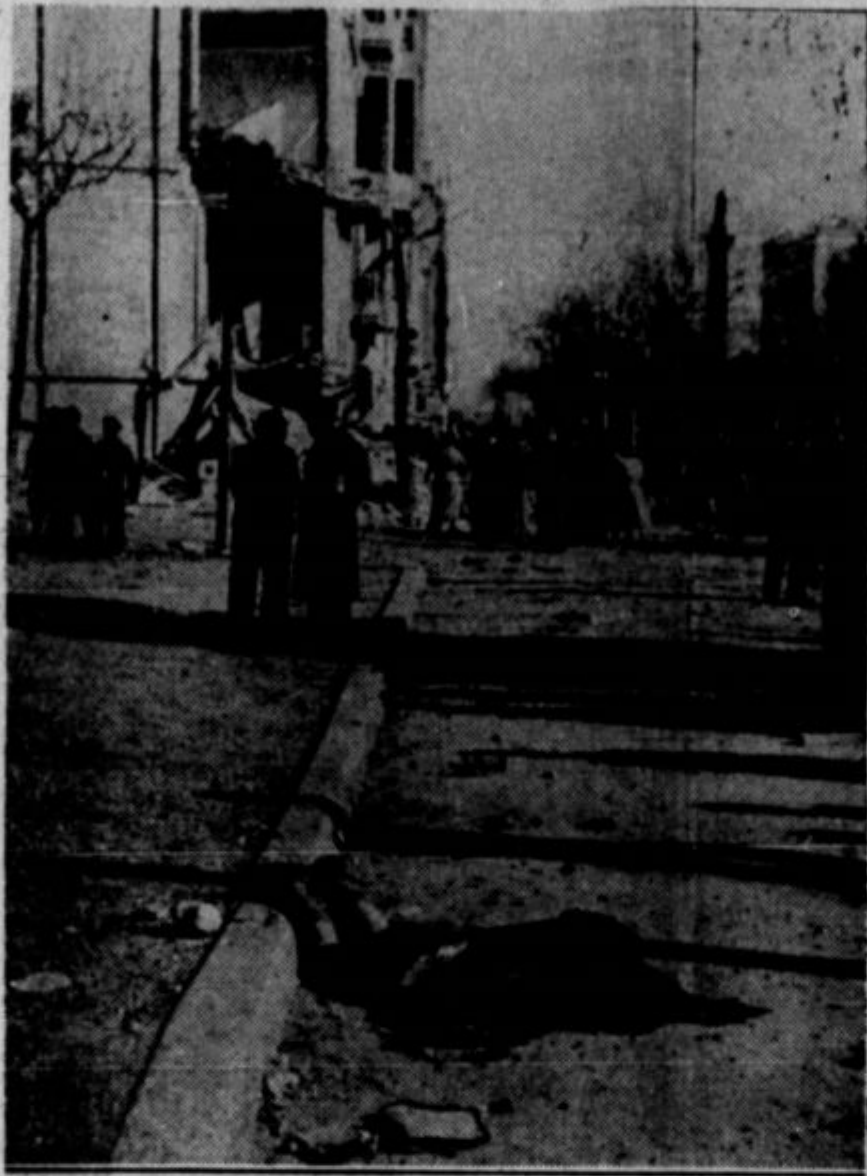
Z izginjenjem Avstrije z zemljevida, vsled nadaljnjih nacijskih provokacij na Čehoslovaškem, in vsled več ali manj promemške Karlove diktature v Rumuniji se je stanje male antante toliko spremenilo, da obstoji le še na papirju, ker še ni bila preklicana. Bila je namenjena v glavnem držati ambicije Madžarske k tlom in varovati samostojnost Avstrije. Ta namen je šel v vodo. Jugoslavija je bila prva, ki je lani Hitlerjevega zastopnika sijajno sprejela — ne ljudstvo, ampak vlada. Od tedaj je Beograd z Berlinom v intimnih odnosih in z Italijo je pobotan.

Možna razdelitev Jugoslavije

Nemci v Jugoslaviji, ki se zdaj s svojo nacijsko napestjo maščujejo za svoj poraz po razpadu Avstro-Ogrske, so prepričani, da ne bo dolgo, ko bo postala dravska banovina posest Nemčije, ali pa bo celo vsa Jugoslavija postala "prostovoljno" vazalka in s tem gospodarska podložnica tretjega rajha. Druga možnost je, da si Jugoslavijo razdelita oba diktatorja. Madžarski bi prepuštila Slovaško in ves tisti njen del, ki ga je po končani vojni vzel Marčarski Jugoslovanci, Hrvaška, in pa Srbija z Bosno in Hercegovino, bi postale province osvobodilcev.

To so danes seveda le ugibanja in nič drugega. Kajti če je Mussolini odobrila, da se Hitler docela utabori v centralni in v vzhodni Evropi ter prodrje do Črnega morja, je moral Hitler obljubiti Mussoliniju nekaj v zameno. Ta zamena naj bi bila italijanska kontrola nad Španijo, osvojitve španskega Maroka (Nadaljevanje na 2. strani.)

Hitlerjev-Mussolinijev barbarizem



V prošlih par tednih so Hitlerjevi in Mussolinijevi vojni aeroplani nametali na Barcelono toliko bomb, da je velik del mesta kup razvalin. Tisoče ljudi je bilo ubitih in ranjenih, med njimi največ otrok. Tudi francoskega podkonzula je raznesla bomba. Stotine ubitih in ranjenih je še vedno pod razvalinami hiš, ker so rešila dela vsled fašistične morilke manjše ovrane. General Franco, Hitler in Mussolini pravijo, da je to njihova klanje civilnega prebivalstva vojna "proti komunizmu".

Z AMERIŠKE DELAVSKE FRONTE

Na industrialnem polju prošlih par tednov ni bilo posebnih dogodkov ali večjih bojev. Precej zadev je bilo rešenih pred vladnim delavskim razsojevalnim odborom, večinoma take, ki so se nanašale na odložitve delavcev zaradi njih pripadanja v unije. Fansteel Co. v No. Chicagu je ena izmed družb, kateri je bilo ukazano odslovljene delavce vzeti nazaj, ali pa z obojestranskim sporazumom stvar denarno izravnati. Plačati jim je morala tudi za dobo odslovljenosti delavcev zaradi njih pripadanja v unije. Fansteel Co. v No. Chicagu je ena izmed družb, kateri je bilo ukazano odslovljene delavce vzeti nazaj, ali pa z obojestranskim sporazumom stvar denarno izravnati. Plačati jim je morala tudi za dobo odslovljenosti delavcev zaradi njih pripadanja v unije.

Enak odlok je bil nedavno izdan proti družbi Western Felt Works v Chicagu. Stavka pri tej družbi je bila dolgotrajna. Odbori unije so zborovali v Slovenskem delavskem centru. Stavkarji pri prvi imenovani družbi so imeli kuhinjo in zbirališče v Slov. narodnem domu v Waukeganu. Organizatori aktivnosti pri CIO in pri AFL so poslednje mesece izgubili svoj prejšnji zamah. Temu je največ kriva poostreitev krize, ki je spet vrgla na cesto milijone delavcev, ali pa so uposleni le po dan ali dva v tednu, a so tudi drugi vzroki.

Tudi boj med vodstvom CIO in AFL je nekoliko pojenjal. Pennsilvanska delavska federacija je bila črtana iz AFL, ker je bila pod vodstvom unij CIO, predvsem premogarske unije. Wm. Green jo je reorganiziral, unije CIO pa so zdaj skupaj pod imenom pennsilvanskega industrialnega delavskega koncila.

Unijski delavci so v prošlih treh tednih dosegli precej zmaga, na primer delavci velike departmentne trgovine Gimbel v N. Y., časnikarji pri listu Times v Bayonne, N. Y., delavci v New Yorku, organizirani v Corset and Brassiere Workers Union itd. V slednji je dobilo unijske pogoje in priznanje organizacije 3,500 članov. Minimalna plača v tej industriji je bila doslej \$14 na teden. Zdaj je \$16 na teden. — Tudi unije AFL se ponajajo z mnogimi pridobitvami. Večinoma izravnavajo spore z glasovanji. V Chicagu so se izrekli delavci za unijo CIO v McCormickovi tovarni za traktorje, kar je za CIO velika pridobitev.

Tudi na Švedskem našli petrolejske izvore

Na Švedskem so bila odkrita petrolejska polja, ki obsegajo 400 kv. kilometrov. Ker so olja zaradi naglega razvijanja motorizacije vedno več rabi, je Švedska z novimi izvori na bogastvu veliko pridobila.

AVSTRIJSKI SOCIALISTI ZOPET NA KALVARIJI

Naciji v Avstriji so se koncem prošlega tedna s pomočjo nemških "šturmarjev", vojakov ter policije spet vrgli z vso močjo na socialiste. Tisoče je bilo aretiranih. Skoro vsakega so pretepli. Obljubljajo, da bodo prosekutirali vse, kateri so branili avstrijsko republiko in njeno ustavo. Tako se naciji maščujejo zdaj nad klerofašisti, ki so proglasili svojo prvo diktaturo, in nad socialisti, ki so branili svoje ustavne pravice in svojo deželo pred pogreznjenjem v blato reakcije.

Naciji po Dunaju blazne od dne, ko so dobili od Hitlerja oblast ropati, pobijati, pretepati, udirati v stanovanja in mučiti žide.

Taka je najnovejša "nemška kultura".

Pride čas, ko bo ta zdaj terorizirani narod dobil priliko, da svojim mučilem vrne milo za drago.

Gramofon konkurrira zvonovom

V nekaterih cerkvah v Angliji "zvone" zdaj z gramofonskimi ploščami. S pomočjo posebnih zvočnikov se čuje to zvonjenje skoro prav tako daleč kakor s pravimi zvonovi. Zvonarji se boje, da jih bodo plošče izpodrinile in vodijo s pomočjo svoje organizacije kampanjo, da se zvonjenje z gramofonskimi ploščami odpravi. Uprave cerkva se izgovarjajo, da so zvonovi predragi in ako hočejo različno zvonjenje, rabijo tudi različne zvonove, toda kako jih naj kupijo, če pa ni denarja zanje. Za zvonarje je ta konkurenca življenjsko vprašanje.

Vnanja trgovina Italije

Iz statistike italijanskega trgovinskega ministrstva je razvidno, da je pasiva italijanske vnanje trgovine znašala 5 milijard 640 milijonov lir. To razliko ji pomagajo kriti dolarji, ki jih pošiljajo Italijani iz Zed. držav in njeni izseljenci v drugih deželah, ter turisti, ki puste v Italijo vsako leto milijone lir. Tudi katoličani, ki prihajajo v Rim romati k svetemu očetu iz raznih krajev sveta, puščajo v Italijo mnogo milijonov.

Ste naročnino na "Proletarca" že obnovili?

Protestantski škofi kličejo katoliški duhovščini v Z. D.:

Porabite svoj veliki vpliv pri generalu Francu, da bo nehal moriti civilno prebivalstvo!

"V vaši moči je, da porabite svoj veliki vpliv pri generalu Francu in apelirate nanj, da naj neha bombardirati civilno prebivalstvo v Španiji."

To je eden izmed stavkov v odprtem pismu, ki ga je naslovilo katoliški duhovščini v Združenih državah enoinšestdeset škofov episkopalne in metodistične cerkve iz šestindesetih držav ameriške Unije.

Predsednik škofov episkopalne cerkve je prvi izmed podpisancev. V pismu navaja: "Katoliška duhovščina v tej deželi brani Francovo boj v Španiji iz razlogov, ki se ji pač zde dobri." Nato pismo konstatira:

"Baš zato, ker branite Francovo boj in njegove namene, bo vaša beseda pri njemu veliko zalegla, ako mu priporočite, da naj on in njegovi nacijski ter fašistični zavezniki neha bombardirati civilno prebivalstvo."

Proti bombardiranju civilnega prebivalstva sta nedavno protestirali pri generalu Francu Anglija in Francija. Mnogi vplivni človekoljubi so že šestkrat apelirali nanj, da naj neha rušiti stanovanja, šole, cerkve, gledališča in trge v španskih mestih, kajti žrtve bomb so večinoma žene in otroci.

A nič ne pomaga. V zadnjih napadih na Barcelono, nad katero so divjali Hitlerjevi in Mussolinijevi vojni avijoni par dni, so njuni letalci pobili ali pohabili kakih pet tisoč ljudi. V raznih drugih napadih je bilo poleg ubitih tisoče ranjenih. Prebivalstvo Barcelone je vsled napadov, ki so se pogostoma vršili drug za drugim, skušalo oteti svoje življenje z begom v bližnje hribe.

"Katoliški" frankovci, katere v slovenskih klerikalnih listih v Ameriki tako navdušeno brani neki "svečenik" z imenom Jager, so s svojimi bombami in strojnimi puščicami pobijali tudi bežečo maso, da so svoji krvoločnosti še bolj zadostili. Tudi ako bi vsaj civilizirani katoliški duhovniki v Zed. državah hoteli apelirati pri

Čemu sploh treba voliti!

V Bolgariji je bil nedavno razglašen zakon, ki določa, da je volilna pravica za moške obvezna, to je, vsak moški se volitev mora udeležiti, za ženske pa je neobvezna. Ker je v Bolgariji diktatura, ljudska volja nima veljave, torej čemu v takih državah sploh treba volitev?

POGREZANJE SVETA V NOV BARBARIZEM

Fašistično pobijanje civilnega prebivalstva v Španiji, italijanske moritve domotčin v Etiopiji, samomori preganjanj veljakov v Avstriji, persekutiranje Židov na Dunaju, roparski vpadi nacije v njihove prodajalne in stanovanja, oborožena intervencija dveh fašističnih vele-sil v Španiji, japonska invazija na Kitajsko, pobijanje in pretepanje židov na Poljskem, primoranje male Litvinske pod dežnik poljskega imperializma, masne obravnave in eksekucije v Rusiji, boji v demokratičnih deželah, ki vodijo v nove civilne vojne, ogromno pomanjkanje med milijoni ljudi, dolgotrajna kriza, ki tare ljudstva skoro vseh dežel, in blazno oboroževanje so znaki na dlani, da je svet pogreznjen v barbarizem zdaj bolj kot je bil v srednjem veku. In ob enem je sedanjí barbarizem dokaz, da pod kapitalizmom ne more biti civilizacije, ker v njemu ni pogojev za sodelovanje dežele z deželo in naroda z narodom. Ti pogoji bodo šele v socialistični družbi, kadar se človeštvo strezni in spametuje, da bo zrelo zanje. Naloga vsakega, ki je za človeško civilizacijo, je danes bolj ko kdaj prej širiti socialistično vzgojo in se boriti za resnično demokracijo.

KONFERENCA

J. S. Z. in P. M.

v Strabanu, Pa.
V NEDELJO 27. MARCA.

Prične se ob 10. dop. v dvorani društva št. 138 SNPJ.

J. AMBROZICH,
tajnik.

Mehiška republika v boju z oljnimi družbami

Mehiška oljna polja, ki so ena najbogatejših na svetu, izrablja tuji kapital od kar so odkrita. Stotine milijonov dolarjev dobrička je že šlo na račun tega prirodnega bogastva Mehike kapitalistom v New York in London in nekaj v druge dežele. Pod prejšnjimi režimi, ki so služili vnanjemu kapitalizmu in domačim veleposesnikom, je bilo ameriškim in evropskim oljnim družbam mehiške delavce lahko poljubno izkoriščati. Po strmoglavljenju diktatorja Díaz se je začel položaj

oljna polja in rude, podržavi, da bo imelo koristi od njih mehiško ljudstvo v celoti, ne pa peščica kapitalistov v tujih deželah.

Predsednik Cardenas je dne 19. marca res izdal dekret, s katerim je proglasil oljna polja in rudnike, ki so bila dolej last ameriških in angleških last ameriških in angleških družb, za posest mehiške republike. Delavci pa so nekaj dni pred tem kar sami zasedli nekatere urade, posebno ameriške Standard Oil kompanije. Mehiška republika bo prej šle lastnike sicer odsko-

dovala, toda ne naenkrat z gotovino, ker je nima. Kompanije pritiskajo na vlado v Washingtonu in Londonu, da naj Mehiko diplomatsko ali drugače prisilita, da jim vrne "zaplenjeno lastnino". Ker je s to spremembo ves sistem odvažanja mehiškega olja na tuje trge za precejšnjo dobo iz reda, bodo morali delavci počivati, dokler se stvar ne uredi, kar pomeni zanje nove težave. Upamo, da jih bo mehiško ljudstvo premagalo in potem samo uživalo vire svojih zakladov.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz.
Business Manager: Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Strah Slovencev pred tretjim rajhom

Dočim se Jugoslavija Italije same ni bala, je prihod Hitlerja do jugoslovanske meje posebno Slovencev jako prestrašil. To priznava tudi klerikalno glasilu ljubljanski "Slovenec" v članku "Hitlerizem ob Karavankah".

Ze v uvodu pravi: "Čimbolj prebiramo poročila o daljnosežnih spremembah v Avstriji, tem bolj tesno nam postaja pri srcu..."

Ko je "Slovenec" dotični članek napisal, je bila Avstrija še samostojna, le nekaj nacijske je Sušnik na Hitlerjevo zahtevo vzel v svojo vlado. Kako težko je postalo gospodstvo pri "Slovencu" šele ko so videli priti Hitlerja v Avstrijo in z njim njegovo armado! In še težje, ko so ga čuli po radiu, da proglašava Avstrijo za neločljiv del svoje države. Nemška armada je ostala v Avstriji, avstrijska pa je bila poslana v daljno vzhodno Prusijo.

Dokler je bila Nemčija neoborožena in šibka, je Jugoslavija skupno s Čehoslovako, Rumunijo in Italijo poudarjala, da Avstrija mora ostati samostojna. Zdaj je Beograd molčal ko grob in ga le skrbi, kdaj kani Hitler pomakniti svoje meje dalje proti Jadranu na račun Jugoslavije. Nemci na štajerskem, pijani navdušenja vsled Hitlerjeve drznosti in nacijskega šovinizma, so postali arogantni in izživljali. Domnevajo, da si jih oblast ne bo upala ustrahovati, in če bi to poskušala, so uverjeni, da jih bo Hitler zaščitil in zagrozil Jugoslaviji, kakor je Čehoslovaki. Ko je hotela Nemčija skleniti z Avstrijo carinsko unijo, je bila Jugoslavija med prvimi, ki je zahtevala, da se to ne sme zgoditi. Nemčija je morala odnehati. Danes izživa in kaže na svoj moderni militaristični aparat in pravi: "Kdor si upa, naj le udari!"

Jugoslavija je Nemčiji lani že dala nekaj koncesij. Zdaj jih bo še več in če Francija in Anglija ničesar ne podvzamata, da se nacijem pristrže peroti, bo Jugoslavija morala, hočeš-nečeš, iti siloma ali prostovoljno pod Hitlerjevo "varstvo".

Ze kajzerjev imperializem je gojil ambicijo zavladati nad Jadranom in porabiti Balkan za most proti Bagdadu. Hitlerjevi naciji pa govore o nemški nadvladi nad vso Evropo in potem nad vsem svetom.

Most do Adrije je za Nemčijo zdaj Slovenija. Ako hoče Hitler do obrežja, mora torej vzeti Slovenijo. Ni čudno, da so zdaj zaskrbljeni pri "Slovencu". Kot klerikalni listi vsepovsod, je tudi ljubljanski "Slovenec" pomagal Mussoliniju in klero-fašizmu v Avstriji vroči demokratično republiko in ji dati fašistični režim, kakor pomaga zdaj španskim fašistom in s tem — HITLERJU!

"Slovenec" je simpatiziral z nacijo v Nemčiji, se veselil, ker je Hitler katoličan, in odobral njegov teror nad socialisti in komunisti. Pa je izprevidel, da ko je Hitler zatrl delavsko gibanje, se je lotil katoliškega. Danes se katoliška cerkev v Nemčiji smatra za preganjano cerkev. V Avstriji jo čaka ista usoda. Tako se klerikalno podpiranje fašističnih pokretov koncem konca masuje nad cerkvijo same.

Glede koroških Slovencev pravi omenjeni ljubljanski dnevnik v istem članku: "S stališča slovenskega naroda pa so razgledi, ki se pred njim odpirajo, zdaj še bolj žalostni. Na Koroškem živijo slovenska narodna manjšina, ki so ji samobitno življenje zajamčile mednarodne pogodbe... Svojih zapisanih pravic niso dobili. Državna uprava (avstrijska), čeprav izvršila je ustave, ki nosi pridevek krščanske, jim jih je načrtno odrekala."

To pogravlje članka "Slovenec" zaključuje s sledečo ugotovitvijo: "Zopet grozi velikemu delu slovenskega naroda, da brez glasu izdihne v objemu tujine, ki bo čez njegovo truplo nadaljevala polet proti jugu..."

Tudi tukaj glasilo dr. Koroščeve stranke pozablja, da je podpiralo avstrijsko krščansko ustavo in državno upravo, v kateri so sedeli skozi do Hitlerjevega prihoda duhovniki, kakor sedi v jugoslovanski vladi dr. Korošec. Slovenci na Koroškem so imeli jezikovne in kulturne pravice edino dokler so bili v vladi Avstrije social-demokrati. "Slovenec" jih ni maral, pač pa je ravše podprl "krščanski" fašizem, ki se je polastil vlade s pobijanjem socialističnih delavcev. Kakor je napadal v tistih letih avstrijsko demokratično vlado in socialistično upravo Dunaja, tako mu je v novejši dobi zoprn Blumov kabinet v Franciji, oziroma vsaka vlada, ki jo podpirajo socialistični delavci.

Klerikalci so hoteli fašizem rajše kot da bi se svobodno gibal pod demokracijo socialističnih in koalicijskih vlad, v kateri so bili zastopani socialisti. Zdaj ga marsikje okušajo na svoji koži. Kajti fašizem je sistem navdušenja in terorja. Fašizem je sistem vlade enega človeka. Kdor se mu zameri, je po njemu — pa bil posameznik, cerkev, sloj ali narod. Izgleda, da se je ta resnica zdaj posvetila tudi pri "Slovencu", v Ljubljani. Strah pred Hitlerjem jih je zdramil. Zdaj oni vladajo Sloveniji. Vedo pač, da bi pod Hitlerjem morali plesati po njegovi muziki in še tega jim ne bi dovolil.

Pod diktaturo je vse mogoče

Adolf Hitler je zatiral katoliške cerkve. Toda ko je prišel v Lince, Soinograd na Dunaj, so mu zvonili v pozdrav v vseh katoliških cerkvah. To jim je ukazal dunajski kardinal Innitzer rajše kot da bi se zameril svojemu novemu "firerju". Ampak možgano to ni bilo, če je v katoliški hierarhiji sploh še kaj močnatosti.

Ameriški admiral Woodward pravi, da je pripravljenost na vojno pot v preprečevanje vojne. Nekaj sličnega je trdil bivši nemški cesar.

NEMŠKA ARMADA OB JUGOSLOVANSKI MEJI



Hitler je poslal v Avstrijo par sto tisoč svojih vojakov s tanki, topovi in drugimi morilnimi pripravami. Velik oddelček nemških čet je utaborjen pred Mariborom. Tako ima Jugoslavija zdaj ob svojih mejah dve velikili, ki prečita po njenih zakladih in njenem trgu. Nemci pod Jugoslavijo so po osvojitvi Avstrije tudi postali zelo arogantni in zahtevajo ne le "enakopravnost", ktero itak uživajo, ampak se obnašajo "z viška", češ, fej, vi zabiteži in pastirji! Sploh je nemški šovinizem zdaj bolj razplamen kakor je bil pod kajzerjem prva leta svetovne vojne. Vse male države so v skrbeh za svojo bodočnost.

OBOROŽENI MIR VODI V KATASTROFO

Še nedavno je veljalo načelo, da je jamstvo miru v tem, če se države razorožijo. To je logična misel. Bolj in bolj pa so se kršile mednarodne pogodbe, vojne so se vršile in se še vrše proti mednarodnemu pravu, ne da bi države Društva narodov, ki so pakt podpisale, kaj posebnega ali odločnega napravile proti kršitvam veljavnih pogodb, čeprav bi to lahko storile. Velešile so imele drugačno politiko, politiko, ki izhaja iz drugih vsaki lastnih interesov, ne pa onih splošnega interesa. Čuvala so velesile le same sebe in napravljale rajši kupčije z onimi, ki so kralili mir ali kršili mednarodne pogodbe in mednarodno pravo.

To ravnanje velesil je onemogočilo pozitivno delovanje Društva narodov, vtilo nezaupanje malim državam do svetosti pakta Društva narodov in obenem dajalo in še daje potuho vojnim hujšakem in vojnim industrijem, ki imajo eni najboljše politično konjunkturo, eni pa neverjetne dobičke.

To so vzroki današnje psihose nezaupanja in logična posledica je agitacija kapitalizma za stransko oboroževanje, ki mora požreti še tista narodna, kulturna in druga dobra, ki jih dane narodi imajo.

Po vseh državah znaša proračunski redni vojni kredit od ene četrtine do ene tretjine proračuna in tudi več. Poleg rednih kreditov pa votirajo države milijone in celo milijarde švedskih kreditov v vojne namene. Anglija bo imela najboljše opremljeno vojsko. Prav sedaj gradi sto vojni ladij.

Vsak vojak bo imel strojničko, majhne tanke grade, topove, ki bodo streljali 32 kilometrov daleč. — Tako se je bahal angleški vojni minister Hore Belisha. Z enako vnetostjo oborožujejo Zedinjene države. — Milijarde dovoljujejo v vojne namene Amerikanci, češ, da hočejo ščititi mir kakor Anglija in vse države. Ali morda ni to početje virtuozna umetnost varanja javnosti, dejansko pa je priprava za vojno, ki jo hoče izvesti kapitalizem, kadar bo menil, da donese krvava igra najmožnejšim dovolj dobička? Za šalo se ne oborožujejo države.

V isti sapi, ko nevedene in druge države kujejo v zvezde "oboroževani" mir, je pa za skrbelo tudi Italijo. — Italija ve, da se Anglija oborožuje v varstvo svojih morij in tudi Sredozemskega morja. Zato je izdala nov gradbeni program vojni ladij. Po tem programu bo Italija imela 1941 227 raznih vojni ladij neglede na drugo oborožitev, ki je ogromna.

Strašno oboroževanje pomeni, da vse mirovne, gospodarske in pomirjevalne akcije zaupanja med državami doslej niso poglabile ali utrdele, marveč so le povečale med državami disonanco in ljubosumnje. — Pospeševanje in povečanje furije in tekme v oboroževanju v letu 1938. nam to potrjuje.

Kakor še nikoli, je danes resno vprašanje: ali hoče kapitalizem res uničiti vsa dobra z mrtvimi investicijami v oboroževanju ali pa hoče te svoje investicije obrestovati z novim, negotovim in strašnim prilivom ljudske krvi? Če ne letos, pa drugo leto, v petih letih?

Ne dvomimo, da bi kapitalistični politiki, če so še količkaj samostojni, ne poznali te logike. O tem ni dvoma. Vsekakor pa premo malo mislijo na današnje razmere. Vzmotijo so, če mislijo, da bodo bele, rujave, črne ali zelene diktature v stanu voditi nove vojne. Dokončna izčrpanost narodov, ki se danes tako naglo vrši, potem takozvana "moderna kultura", s katero vzgajajo nesvobodne narode prej k posurovelosti po nekih pravilih diktatorske fatamorgane, so pogoji za razvnanost človeškega duha, ki ne more biti več ne stalen, ne vdan, ampak divji, ki porabi prvo priliko, da se otrese duhovnega in telesnega robstva. V tem tiči strašna bodočnost ljudstva, ki se danes igrajo s človeškim duhom in ponujajo na prodaj človeško kri bolj in bolj očitno.

Nobenega drugega gesla ni proti tej okuženi dobi kakor boj za svobodo in demokracijo, boj proti vojni in boj proti javnim in skritim vojnim hujšakem. Ta boj je danes kulturna potreba, potrebna je svoboda duha in volje, potreben mednarodni sporazum v mednarodni demokraciji, ki naj se sklepa brez novih mednarodnih verižnikov in verižnikov v zadnji svetovni vojni.

Socialistično delavstvo to zahteva in z njim tudi vsi narodi. Proč z vojnimi hujšaki in proč tudi s tistimi, ki delajo reklamo zanje, da ne pokopljemo nas in nam ne uničijo civilizacije, za kar se tako temeljito pripravljajo.

"Delavska Politika."

Slike o Španiji v SND

Cleveland, O. — Tu bodo dne 29. aprila ob 7:30 zvečer v SND predvajana dva filma, in sicer "The Heart of Spain" in "China Strikes Back". Prebitek je namenjen španskim lojalistom.

"MAJSKI GLAS" BO SPET BOGAT PO VSEBINI

Letošnji "Majski Glas" izide bogat po vsebini, opremljen s slikami. Posamezen izvod stane 25c. Mnoga društva, klubi in posamezniki so naročila že poslala. Tista, katerih naročila so dospela do prošle sobote, so omenjena v "Glasovih iz našega gibanja" (na 3. strani).

To revijo je nam mogoče izdajati po tako nizki ceni s pomočjo onih, ki oglašajo v nji, tistih, ki oglašajo v nji, pa s pomočjo organizacij

Konferenca v Strabanu 27. marca bo uspešna

Sygan, Pa. — Pričakujemo, da bo konferenca zastopnikov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 27. marca uspešna. Vršila se bo v dvorani društva "Postojnska jama" SNPJ v naselbini Strabane pri Canonsburgu. Obeta se ji obilen poset iz vseh krajev zapadne Pennsylvanije in pravijo, da bomo imeli goste tudi iz države Ohio. Sodrugji in prijatelji v Strabanu so udeležencem obljubili dobro postrežbo in zabavo poskočnem zborovanju. Pridejo naj tudi tisti naši sodrugji in člani naprednih društev, ki niso zastopniki, kajti Strabane nam zagotavlja, da jim bodo vsi dobrodošli.

Na zadnji konferenci, ki se je vršila pred nekaj meseci, je bila udeležba tudi obilna. Čeprav klubov JSZ nimamo mnogo, je v naših naselbinah veliko zavednih delavcev in podpirajo napredne akcije bodisi kot posamezniki, v društvih in s tem v Prosvetni matici.

Iz sedanjih vrtincev vidimo, da so take organizacije potrebne in da je treba med delavce z vsemi močmi, da jih pridobimo za boje in sodelovanje na industrijskem, kulturnem, političnem in gospodarskem polju.

Čital sem priporočilo, da bi tudi somišljeniki čimbolj pomagali za uspeh letošnjega "Majskega Glasa". Somišljeniki veliko pomagajo, in treba jih je pridobiti čimveč, da bodo nabirali oglase, prodajali revijo, ko izide in jo pripravljali v teh tednih društvom v naročitev. — Lorenz Kavčič.

Važna seja in razprava

Chicago, Ill. — Seje delavskih organizacij, kakršna je klub št. 1 JSZ, so v časih kot so sedanj, resnično važne. Prihodnja redna seja kluba bo v petek 25. marca v SDC. Prosim, udeležite se je vsi. Prične se ob 8.

Na dnevnem redu bodo volitve kandidatov na strankno konvencijo in razna poročila, potem pa sledi razprava o sedanjem položaju. Prosvetni odsek je določil za referenta Joško Ovna, potem pa bo imel vsakdo priliko izraziti svoje mnenje. Seja bo torej ne samo važna, ampak tudi zanimiva ob enem.

KOMENTARJI

Rev. Jager se huduje, ker delavsko časopisje naziva prišaste španske republike za lojaliste. Ampak komu so takozvani španski "lojalisti" udani, vprašuje on. Odgovarja, da samo "komunizmu" in njegovemu bogu Stalinu. Čudno potem takem, da se tako junsko bore leto dni proti veliki Francovi fašistični armadi, njegovim mavrom in proti armadi, letalcem in tankom. Ki sta jih poslala v vojni proti španski republiki Mussolini in Hitler. Ako postane Španija docela fašistična, bo to zasluha samo italijanske in nemške intervencije. Katoličani se tega veselo, a jim bo s časoma žal, kakor je danes žal papežu, ker je toliko pomagal Mussoliniju, toda ta ni mignil niti s prstom v obrambo katoliške Avstrije.

"Francove privržence naj se smatra za narodno čuteče špance, ker samo tem je za korist španske domovine... samo ti so v resnici lojalni, zvesti španski domovini..." To trdi fašist "rev." Jager v dvokolonskem članku v "Am. Slovencu".

Ako ne bi bil Jager tako zakrknjen in tako brez čuta za trpeče špansko ljudstvo, bi mu bilo jasno, da ako bi bil fašist Franco res zvest svoji domovini, ji ne bi rušil mest in ne moral otrok in žen ter mater svojih rojakov. Če bi bil Franco res zvest svoji domovini, je ne bi podelil Hitlerju in Mussoliniju in ne bi silil mohamedanske Mavre iz Afrike v Španijo moriti katoliške in druge špance.

Komunisti v Pennsylvaniji so dobili nalogo agitirati za Thomasa Kennedyja, ki se poteguje za demokratično nominacijo za gubernerja Pennsylvanije. Zdaj je Kennedy podgovernor in tajnik-blagajnik unije UMW. Kennedy je Lewisov kandidat in zato zanj agitira tudi delavska nestrankska liga pod njegovim vodstvom.

"Naprej" piše v dolgem članku o procesu v Moskvi — obtožence imenuje za špijone in morilce, pozabil pa je na vesti, da je bil eden teh "špijonov" deset let nekaj premier sovjetske vlade, eden je bil načelnik tajne policije, drugi so bili maršali, generali, admirali, poslaniki, uredniki vladnih komunističnih listov, načelniki težke industrije, agrikulturne, tajniki kominterne itd., itd. Ako je Rusija res imela take razbojnikje na vodilnih mestih, je čudež, kako to, da je gospodarsko pod vodstvom falotov, špijonov, izdajalcev in morilcev, vseeno napredovala? In kako to, da so bili ti ljudje za časa Lenina njegovi glavni sodelavci? Kako to, da Hitler in Mussolini nimata takih "izdajalcev", ki bi jima stregli po življenju, igrali špijone, delili tretji rajh in Italijo sovražnikom, vodili sabotažo in uničili vse kar bi mogli? Člankarju "Napreja" svetujem, da naj prečita Oswald Garrison Villardov članek v "Nationu" z dne 19. marca. Sicer pa komunistom tudi take satire ne pomagajo. Obratati se morajo po vetru, kakor piha iz tabora onih, ki so slučajno danes ali jutri na vladi v Moskvi. Če se hočejo le malo drugače okreniti, so proglašeni za "trockiste" in zavrženi med izdajalce ter tako robo. Dokler so bili usmrčeni boljševiski sami na krmlu, so jih morali komunisti vsepovsod hvaliti za največje graditelje in mislece. Teror, ki so ga oni uganjali nad socialisti in opozicionalci v svojih vrstah, so opravičevali, kakor opravičujejo sedanjí terorizem in ga označujejo celo za "največjo demokracijo" na svetu.

J. Cerar v New Yorku je napovedal vojno "Glasu Naroda" radi narodnih noš. Zgaga jih smeši ali nekaj takega in s tem je storil sramoto vsem Slovincem. In tako je na svetu še ena vojna. Bog se nas usmili!

V Clevelandu smo "metro-polčani" vajeni razpriti. Saj smo celo toliko skregani med sabo, da "krademo" sohe... Včas smo za to, drugič za ono. Terbižan je bil hud, ker je bil proglašen za zastopnika anti-fašističnega lista. In pravi zastopnik antifašističnega lista pa se huduje, ker ni bil v Proletarcu navaden s celotnim imenom. Čudne roči se gode pri nas.

Naš mladi John Lokar je zdaj med naprejevalci. Krivi temu pa ste vsi tisti čikažani, ki ste ga mljavili, ali gnjavili zaradi neke programne knjižice. Bila je dana v tisk Pirčevi tiskarni namesto Oglarjevi. Prva je dala boljše ceno in druga pa — kot je društveni odbor takrat v "Prosveti" objavil, toliko višjo, da bi društvo moralo zanjo plačati več kot so znašali dohodki oglasov.

Vem, da se na "Lindyja", ki je demokrat, ni zanesti. ampak odganjati energičnega fanta stran tudi ni pametno. Zamera je torej nastala zaradi privatnega biznisa, posledice, kot je običaj, pa so se znesle nad delavskim gibanjem in se zdaj "združujejo" v "antifašističnem" taboru.

J. P.

V Clevelandu smo "metro-polčani" vajeni razpriti. Saj smo celo toliko skregani med sabo, da "krademo" sohe... Včas smo za to, drugič za ono. Terbižan je bil hud, ker je bil proglašen za zastopnika anti-fašističnega lista. In pravi zastopnik antifašističnega lista pa se huduje, ker ni bil v Proletarcu navaden s celotnim imenom. Čudne roči se gode pri nas.

Naš mladi John Lokar je zdaj med naprejevalci. Krivi temu pa ste vsi tisti čikažani, ki ste ga mljavili, ali gnjavili zaradi neke programne knjižice. Bila je dana v tisk Pirčevi tiskarni namesto Oglarjevi. Prva je dala boljše ceno in druga pa — kot je društveni odbor takrat v "Prosveti" objavil, toliko višjo, da bi društvo moralo zanjo plačati več kot so znašali dohodki oglasov.

Vem, da se na "Lindyja", ki je demokrat, ni zanesti. ampak odganjati energičnega fanta stran tudi ni pametno. Zamera je torej nastala zaradi privatnega biznisa, posledice, kot je običaj, pa so se znesle nad delavskim gibanjem in se zdaj "združujejo" v "antifašističnem" taboru.

J. P.

"Naprej" pojasnjuje, da njegov upravnik Spoler ni Hrvat, ampak doma iz Kočevja na Kranskem. To, da človek mnogo deluje med Hrvati, kajpada še ne pomeni, da je Hrvat.

"Roosevelt moli!" vzklika "Ameriška Domovina" s poudarnim tiskom na prvi strani. V cerkvi sv. Johna v Washingtonu je pokleknil in dolgo molil k Bogu, da bi mu podelil previdnost pri vladanju, in prosil ga je za prosperiteto in mir med narodi. Ko je nehal moliti, je v kongresu vprašal za nadaljne milijone dolarjev za vojne ladje, kar pomeni, da mu bože razodetje in obljubil miru med narodi. Pa tudi prosperitete se ne bo doseglo z molitvijo. Ako bi molitev kaj pomagala, bi bila urednika "A. D." bolj pametna, ker veliko molita in dajeta za cerkev.

"Nova politika" komunistov v Illinoisu

"Nestrankska liga" v Illinoisu, za katero agitirajo poleg nekaterih glasil CIO vsi komunistični listi, je nedavno sporočila, da je indorsirala kakih deset kandidatov v politične urade. Vsi so znani politiki demokratske stranke, posebno Michael L. Igoe, ki kandidira za senatorja.

Komunistični listi, med njimi "Radniški Glasnik" te kandidate oglašajo celo na prvih straneh. Michael L. Igoe ima v kampanji podporo demokratske politične mašine, kateri načeljujeta župan Kelly in boss Nash. Kot znano je ta mašina sovražna naprednim unijam in je s svojo policijo pomagala streti stavko jeklarskih delavcev in mnogo drugih. "Radniški Glasnik" pojasnjuje, da so komunisti v nestrankski ligi sklenili podpirati Kellyjevega - Nashovega kandidata zato, ker podpira new deal.

Ali Slovenci izginjamo kot narod?

List "Sobota" piše, da so Slovenci izmed narodov v Evropi poleg lužiških Srbov najbližje smrti Lužiški Srbi so domalega že pogoltni kot jezikovna skupina, kot so na primer beneški Slovenci. Ako imata Hitler in Mussolini tajni dogovor za razdelitev Slovenije, kar je jako verjetno, jo bosta odgriznila vsaki svoj kos in kulturnega življenja Slovencev bo s tem konec. Sicer pa ni še vseh dni konec in je prav tako verjetno, da bo v teku nekaj let pel zvon mrtvaško pesem Hitlerju in Mussoliniju ter s tem tudi njunemu imperializmu.

VALERIJAN PIDMOGYLNYJ:

"MESTO"

ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Ne, ne, tega ni zmožen napisati. Takoj zdaj se mora odločiti temu oholemu naklepu in se zavarovati pred mukami neuspeha!! In skrajni čas je da opusti literaturo, kajti kolikor pomni je bil do zdaj njegov trud le z bridkimi razočaranji poplavljen.

Toda ležal je s stisnjenimi zobmi in je prisluhnul, pa ne toliko svojem brezupnemu razmišljanju, kakor onemu, ki se je komaj slišno, nerazložno porajalo v njegovi duši, nekako tako, kot da bi prihajalo iz daljave, kot da bi se prebujal spomin na sanje. Upanje? Ne, nekaj večjega kot upanje! Pozabil je nase, pozabil na vse svoje načrte, kakor da bi prenehal živeti, vse se je predal strastnim prividom, ki so ga dvigali kakor močni valovi. Neznatna bitja so se gnetla v njegovo sobo; lahke, prozorne pojave njegove predramljene domišljije. Zavedal se je, da niso resnične, pa vendar so se v tem večernem polmrazu premikale pred njim. Ne da bi se malce trudil, je na ta način oživljal na tisoče teles, jih oblačil, krstil, ne da bi prav vedel zakaj in vedno bolj se je pogrezal v sladko polspanje, iz katerega se je čaralo carstvo teh senc. Ničesar ni čutil, ko je izžareval iz sebe te pri- vidne stvaritve — ne svoje volje, ne delo- vanje svojih čutov. Niti nasladi mu ni ni- dila ta podzavestna zasanjana igra. Potu- hnil se je, onemel, zamrl vsled bojazni, da s kakim neopreznim gibom ne pretrga po- ho- da svojih utešiteljskih senc. In zdajci so se ti nepričakovani gostje njegove uboge, zapu- ščene sobe pričeli smejeti, plakati, ta kra- sna bitja so pričela zahtevati, boriti se in že so se vkrcavale na urne čolne, da odhite v daljo, gnane po navdihu sovraštva in lju- bezni.

Blisovito je skočil na noge. Mar je zblaz- nel? Če je bilo vse to le optična prevara — njihove glasove pa je prav razločno slišal! Sedel je in negibno poslušal prestrašeno utripanje srca, ta edini resničen glas, ki je zvenel v tišini temačne sobe. Kakor da bi bil sam samcat sredi nedosežnega brezvo- čja neizmerno daleč od vseh ljudi in sveta, kakor da ne spada več k življenju — pa vendar ga je dojemal kakor še nikoli. V tem občutju strašne samote pa, ko je ne- stalo sleherne vezi z obdajajočo ga resni- nostjo, je že začutil nove vezi, ki so se iz- razžale v odločni zavesti nadmoči nad vsem tem. Da, razločno je zdajci spoznal globino svojih moči, resnično je zblaznel — toda od radosti!

Ves teden je živel v tej tajinstveni pija- nosti. Iz vsega tega, kar je gledal in slišal, kar je našel v sebi in okoli sebe, je izreza- val osebe, misli, nazore in jih nabiral v ce- loto s tankimi niti vsebine. Za zdaj še ni pi- sal, le razmišljal je. Pravzaprav ni niti mi- sal na to, da bo treba vse to napisati, tolik- šno zadovoljstvo je našel v tem neprilij- nem delu svoje domišljije, ki se ji je ves vžihčen ves predal.

V službi in na sejah pa je izvrševal vse obveznosti kakor izurjen avtomat. Razen v svoji sobi je vsepovsod čutil, kakor da je navit mehanizem, ki izvrši vsakokrat goto- vo število obratov, ki je občutljiv za oko- lice in ki ima tudi sposobnost odgovarjati. Vsa njegova čutila so se strnila le v njego- vih sanjah, za zunanji svet pa je ostal hladen.

V zvezi z vsem tem je predvsem spre- menil način svojega življenja. Nič več si ni do- voljeval jesti, kadarkoli in kar bi se mu za- hotelo. Ob določeni uri je moral zajtrko- vati, obedovati in večerjati, zavživati je moral le redilno hrano, predvsem sadje in močnate jedi. Kadar je šel ven, je skrbno ovijal vrat v šal, česar ni delal niti v naj- hušji zimi. Zračil je sobo in zmanjšal šte- vilo cigaret čez dan, da je lahko zvečer čim več kadil, kajti prekoračiti dnevno število cigaret ni maral, ker je nikotin škodljiv za človeško zdravje. Zjutraj si je spet krepil živce s telovadbo po sistemu zdravnika Anohina. Včasih se je samega sebe, ne da bi se zavedal, ogovarjal: "Čas je, da se spraviš v posteljo!", ali pa "pojdi, pojdi malce na sprehod!" Z znanici je bil sicer ljubeznjiv kakor vedno, v sebi pa je čutil, da jih nadkriljuje. Kar smešno se mu je zdelo, da ga pozdravljajo in govore z njim prav tako kakor včeraj in predvčerajšnjem. Priznajmo resnici na ljubo, da jih je sam

zase vse podcenjeval — kajti nihče ni opa- zil onega velikega vzhajanja, ki ga je pre- življal. Za vse znanee se ni prav nič spre- menil. Kako čudno! Tem slabše zanje! Vča- sih, ko je bil ves prevzet od svojih sanj, je obetal napisati tako sijajno stvar, da bo po- razila vse te, ki ničesar ne slutijo.

Poet Vygorsky se je vznemiril, ker ga ni bilo toliko časa v klet in je prišel v ured- ništvo.

— Prav gotovo nekaj pišete? ga je vprašal.

— Skoraj da, je odgovoril Stepan. Raz- mišljam.

— O, pomlad je najlepši čas za ustvar- janje! je vzdihnil poet. To je platonska ljubezen, je dejal. A temu sledi dolgočasno družinsko življenje.

In naglo ga je vprašal:

— Ali veste, da se večina onih, ki rabijo to besedo, moti?

— Vem, je dejal Stepan. Toda te besede zdaj nič več ne rabijo.

Nato mu je Vygorsky povedal, da se bo 20. aprila odpravil na potovanje in ga je prosil priti na vsak način v klet, da bosta praznovala odhodnico.

Ta dan ga je obiskal nekdo, katerega se je najmanj nadejal. Prišel je Maksim Hni- dyj, knjigovodja. Njegov plašč je bil že zelo ponošen, izraz na obrazu pa je bil neprilij- ten. Udobno se je vsedel na stol poleg Ste- pana in ko ga je le-ta vprašujoče pogledal, je z nasmehom dejal:

— Bom počakal, da boš prost.

Sprva si je mislil, da je slabo slišal, ko pa je odslužil mladega književnika, ki je vsak teden prinesel v uredništvo po eno svojo li- rično povest in se razgovoril z Maksimom, se je prepiral, da mu knjigovodja ne pravi le "ti", ampak da ga kar po domače ogovarja s "Stjope". Ker ni bil tako pogumen, da bi mu zabranil tolikšno prijateljstvo, mu je pač odgovorjal, ne da bi mu rekel ti ne vi.

V družini Hnidyjevih se je marsikaj spre- menilo. Zdjaj žive vsi skupaj, vsaj na starost žive po človeško, je pojasnil Maksim. Trgo- vina z ribo je propadla zaradi preklethih obresti, zato prodaja oče ribe na stojnici, Tamara Vasyilvna pa mu pomaga na ta na- čin, da trguje z galanterijo. Nekaj vsekaror prisluzita. Le Maksim pohajkuje. Pripetilo se je namreč v tovarni, kjer je bil poslovo- dja, neka neprijetna zadevščina z denar- jem in moral je službo opustiti, da se izogne nesporazumu. No, to da je malenkost in da je prav zadovoljen s tem slučajem. Nič več se mu ne da glavo mučiti s ciframi, ki ubi- jajo dušo, prav posebno pa njemu, ki ljubi življenje in neodvisnost. In je zato sklenil spremeniti službo.

— Stjope, je dejal, ti veš, da sem vedno ljubil knjige. Ali se spominjaš moje knjiž- nice? Žal mi je, ker sem jo prodal, toda bila je sila! V življenju se marsikaj pripeti, kaj- ne, saj me razumeš?

Lokavo se je nasmehnil. Toda Stepan še ni uganil, po kaj je bil prišel. Počasi pa je le vse postalo razumljivo: Maksim si je nade- jal dobiti mesto ravnatelja v eni knjigaren- državne založbe in Stepan bi mu naj s svo- jimi zvezami pomagal.

— Saj si poznal človeka! je dejal. S ko- munisti si prav gotovo prijatelj, a v naših ča- sih brez priporočbe ničesar ne dosežeš. Brez tega, saj sam veš, človek lahko pogine.

Skomignil je z rameni in se spet nasmeh- nil. Stepan je nekako brez volje pristal na to, četudi je bil v sebi razjarjen od razbur-jenja, ker so lasti ta goljuf tolikšne pravice nanj. Maksim pa je nadaljeval:

— Prošnjo bom napisal in ti jo boš izro- čil komur bo pač treba in dobro besedo boš zastavil zame!

Napisal je prošnjo, toda ni šel. Prosil ga je za cigareto.

— Dober tobak imaš, je dejal s prizna- njem poznavalca. Ali pomniš, s kakšnim to- bakom sem tebe gostil? No, hudič ga je od- nesel!

Razdraženo je zmajal z glavo.

— Še zaradi neke zadeve sem prišel k tebi, je dejal tiše. Imam pet albumov znanih. V tolikšni stiski sem, da jih moram prodati. Ne bi jih rad prodal tujcu, ker jih ljubim. Kupi, ne bom zahteval veliko — sto karbon- cev, to je tako poceni, kakor da bi ti jih po- daril. Prijateljska cena!

(Dalje prihodnjič.)

NEMCIJA NA PRABU ITALIJE



V času, ko so nacisti umorili avstrijskega kancelarja Dollfusa, jim je Mussolini zapretil z mobiliziranjem milijona Italijanov za branitev Avstrije pred Hitlerjem. Zdjaj je isti "duče" Hitlerjevo posilstvo Avstrije odobril in pravi, da se mu ni za varovanje neodvisnosti Avstrije niti eden zahvalil, torej čemu bi jo branil! Zgodovinsko dejstvo je, da so se mu hodili osebno zahvaljevati v Rim vsi vodilni člani zdaj strmoglavljene klerofašistične vlade in da se mu je uradno zahvaljevala za njegovo sodelovanje v boju proti marksizmu vsa katoliška cerkev v Avstriji s kardinalom Innitzerjem na čelu. Zdjaj se Mussolini izvija, ker ga je sram priznati, da je kapituliral pred firerjem, kateremu je pred par leti kazal roge. Duče je hotel sa- močistožnost Avstrije ne zaradi nje, ampak da bi bila zagozdana med Italijo in Nemčijo. Zdjaj je Hitler ob Brennerju, na pragu Italije, in četudi zago- tavlja Mussoliniju prijateljstvo in nedotakljivost mej Italije, mu niti duče ne verjame, kajti Hitlerju prelomiti obljube in pogodbe je toliko kakor lanski sneg. Kartunist Cargill predstavlja na vrhni sliki, kako je Nemčija prišla z osvojitvijo Avstrije pred brennerski prelaz, ki je zdaj meja med Nemčijo in Italijo. "Zdjaj je to tvoje dete," mu pravi. Res neprijetno za Italijo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Clarendon Hills, Ill. Mitzi

Oven, hčerka našega Joskota in agnila članica Rdečih soko- ličev, se je oglasila zadnji te- den v našem uradu ter izročila naročnino za njeno staro mamico Mrs. Mary Jelenc.

Chicago, Ill. "Social Study Club", odsek kluba št. 1 JSZ je imel 12. marca zelo uspešno domačo zabavo. — Charles Pogorelec je zadnji te- den dobil 4 naročnine, z eno se je zgledil tudi Frank Bizjak.

Arma, Kans. Anton Shular je poslal 6 in pol naročnin ter naročil 25 iztisov Majskega Glasa za klub št. 21 JSZ. Pravi, da se v kratkem spet oglasi.

Oakland, Calif. Mislim smo že, da je tudi našega "Big" Tonyja Tomšiča dosegel cali- formijski potop ter ga odnesel kam na tisto goro, kjer je "parkala" Noetova barka, pa smo se zmotili, kajti zadnji te- den nas je iznenadil s 6 na- ročninami in tako razblinil na- še domnevanje. Tonetu pripo- ročamo, da to bolj pogostoma stori, ker so nam taka iznena- denja po godu.

Sygan, Pa. Lovrenc Kavčič, tajnik kluba št. 13 JSZ je bil prvi, ki se je odzval z oglasi za Majski Glas. Poslal je štiri in naročil 10 iztisov "Maj- skega Glasa." Za Lovrenca moramo reči, da je že stara ko- renina v našem pokretu, mož, ki ga ne odnese vsaka sapica, pač pa stoji z njim v dobrih in slabih časih. Zeleti je, da bi imel več posnemovalcev.

West Allis, Wis. Vincent Pu- gel je poslal 2 naročnine, pa malo hud je bil v pismu, toda ker ga poznamo, vemo da se bo potolažil ter spet deloval naprej za stvar, v katero veru- je, kot je do zdaj, neglede na mogoče nesporazume med na- mi. How about it Vinko!

Milwaukee, Wis. Jacob Ro- žič je poslal 4 naročnine ter obračun za knjige Cankarje- ve družbe. Prodal jih je šest garnitur. Priložil je tudi en oglas za Majski Glas.

Herminie, Pa. Anton Zornik je zadnji teden poslal 17 na- ročnin in 4 oglase za Majski Glas, kakor tudi obračun za koledar in knjige Cankarjeve družbe, katerih je do zdaj raz- prodal že 35 garnitur. To pot je bil on eden najbolj agilnih zastopnikov pri razpečevanju teh knjig. Sicer se pa na To- neta vedno zanesemo, da bo storil svoj kos dela za našo skupno stvar.

MAJSKI GLAS

Majski Glas so naročila sle- deča društva, klubi in posa- mezniki: št. 106 SNPJ, Impe- rial, Pa., 50 iztisov; društvo je dalo tudi pozdravni oglas; klub št. 45 JSZ, Waukegan, Ill., 50 izt.; po 25 izt.: klub št. 21 JSZ, Arma, Kans., dr. št. 154. SNPJ, Sugarit, N. Mex., Izobraževalni dom, Library, Pa.; št. 34 SNPJ, Indianapo- lis, Ind., 20 izt.; po 10 izt.: dr. št. 6 SNPJ, Sygan, Pa., št. 174 SNPJ, Krayn, Pa., klub št. 13 JSZ, Sygan, Pa. in dr. št. 162, SSPZ, Johnstown, Pa.; po 4 iztise pa sta naročila Louis Pavlinich, Bellaire in Jo- seph Sedmak, Conneaut, O.

Oglašanje veselic in zabav

Mnogi naši klubi, in tudi društva porabijo precej pro- stora v listu za oglašanje svo- jih priredb, nekateri imajo tu- di svojo stalno označbo v ru- briki "Priredbe klubov JSZ".

Vse to uvrščamo brezplačno, kar je sicer dobro za organi- zacijo, ne pa za list, ki se ima boriti s finančnimi poteškoča- mi. Oglasi so še vsaki organi- zaciji koristili, zato priporoča- mo našim klubom, da se svo- jega glasila spomnijo ne samo z brezplačno reklamo, pač pa da dajo za svoje priredbe vanj tudi primerne oglase. Cene so tako zmernne, da to lahko stori vsak klub. Mi smo bili vedno pripravljeni pomagati klubom v agitaciji za njihove prired- be, toda list stane toliko in to- liko vsak teden in tiskarna nič ne vpraša kje bomo dobili sredstva, da plačamo svoje ra- čune. Plačani morajo biti, to je vse. Upravištvu naj se bri- ga kje bo dobilo denar, da to izvrši.

Mnogi klubi se zavedajo, da je treba listu poleg zastoj- ske reklame dati tudi plačane oglase, ne pa vsi, zato apeli- ramo na vse naše organizaci- je, da upoštevajo poteškoče s katerimi se ima boriti list. List vam je na razpolago za oglaš- janje vaših priredb v dopisih, mi po drugi strani pa pričaku- jemo od vas, da poleg teh da- ste listu tudi plačan oglas. S tem boste pokazali le dobro voljo, kot jo izkažemo mi v oglašanju vaših priredb potom dopisov.

Upravištvu.

Če hoče kdo sam biti hlapec, mu ni zameriti, druge tlačiti v hlapčevstvo je pa podlost, ka- tere ni nikomur treba prena- šati.

Iz Jugoslavije

Čehi so bili med Slovenci zme- rom češeni. Tudi Srbi in Hr- vati so jih spoštovali. Ampak zdaj je drugače. Hitlerjevi to- povi so pred Mariborom in vs- led tega so v Jugoslaviji izmed drugih narodov Nemci danes najbolj spoštovani. Nemci v Ju- goslaviji so dobili vsled nara- ščajajoče moči Nemčije in pre- tenj njenega firerja nadaljne pravice v šolstvu in javnih ura- dih.

Mnogi na Spodnjem Stajer- skem, v Ljubljani itd., ki so po razpadu Avstro-Ogrske postali Slovenci, so zdaj spet ponosni Nemci; posebno v Mariboru jim je zrasla glava.

Pri volitvah zaupnikov med delavci tovarne "Semperit" v Kranju je zmagała rdeča lista, ki je dobila vseh šest mandatov.

Zveza strojnikov in kurjačev, sekcija za dravsko banovino, je praznovala na svojem prošlem zboru meseca marca v Ljublja- ni 10-letnico obstanka.

V Mariboru je ustanovila de- lavska kulturna zveza "Vzajem- nost" tečaj za nemščino. Mari- borski poročevalec "Del. politi- ke" piše o tem:

"Tečaj za nemščino, ki ga je priredila tukajšnja "Vzajem- nost" za svoje člane, je policija prepovedala. Nemščino je po- dučevala poklicna učiteljica. — Ta ukrep nas je presenetil, ker ne moremo pojmiti, zakaj bi moral delavec, ki se želi naučiti nemščine (pa ne zato, da bi po- stal narodni odpadnik), plače- vati drag honorar za podučeva- nje pri privatnikih, ko vendar rabi znanje nemščine za svojo lastno uporabo. V vsaki kavar- ni in trafiki pa je pri nas nat- pano polno nemških časopisov, da ne govorimo o tukajšnjem nemškem dnevniku, ki menda izhaja v "obrambo slovenstva."

V Jugoslaviji ni nobenega krematorija. V raznih krajih — posebno v Sloveniji, obstoji društvo "Ogenj", ki propagira upepeljevanje mrličev. V Celju na štajerskem je deloval za to društvo dr. Mano Dereani, ki je nedavno umrl. Upepelili so ga v graškem krematoriju.

Ko so države balkanske zve- ze, v kateri je tudi Jugoslavija, sklenile na svoji zadnji konfe- renci v Ankari priznati italijan- sko osvojitve Etiopije, jih je italijansko časopisje toplo po- zdravilo, češ, da so vlade teh dr-

žav s tem priznale dejstvo ka- kršno je. Pohvalilo jih je tudi, ker so sklenile poslati svoje za- stopnike v Burges. S tem so ene direktno, druge pa indirektno priznale fašistični režim gene- rala Franca.

V Jugoslaviji se je zelo po- dražil sladkor. Dasi je to zelo potrebna hrana, so si revni slo- ji že zdaj mogli privoščiti prav malo sladkorja. Leta 1927 so sladkorne tovarne v Jugosla- vijii producirale samo 33.000 ton sladkorja, a če bi izkoristile ka- paciteto v polni meri, bi ga la- hko izdelale nad 80.000 ton. Ampak ljudje ne morejo kupiti, kupčenje zaloga pa se tovarnam ne izplača.

Naš mladinski odsek vabi na zabavo

Chicago. — Mladinski od- sek kluba št. 1 (Red Falcons) vabi na prireditel, ki jo bo imel v Slov. del. centru v ne- deljo 27. marca popoldne. Predvajali bodo ob 3. popol- dne program, ki bo vsakega zadovoljil. Torej pridite goto- vo. Po programu bo igral na harmoniko znani slovenski go- dec Mr. J. Pluth. In da ne po- zabim, na tej prireditvi bodo razstavljene razne risbe čla- nov in članic mladinskega od- seka. Vstopnina pa je samo 15 centov. — E. T.

Ste naročnino na "Proletar- ca" že obnovili?

Prispevki za špan- ske borbe

XV. IZKAZ

Gallup, New Mex. Julia Novak \$1; po 50c: Mary in Jennie Marin- sek, skupaj \$2.00. (Poslala Jennie Marinšek.)

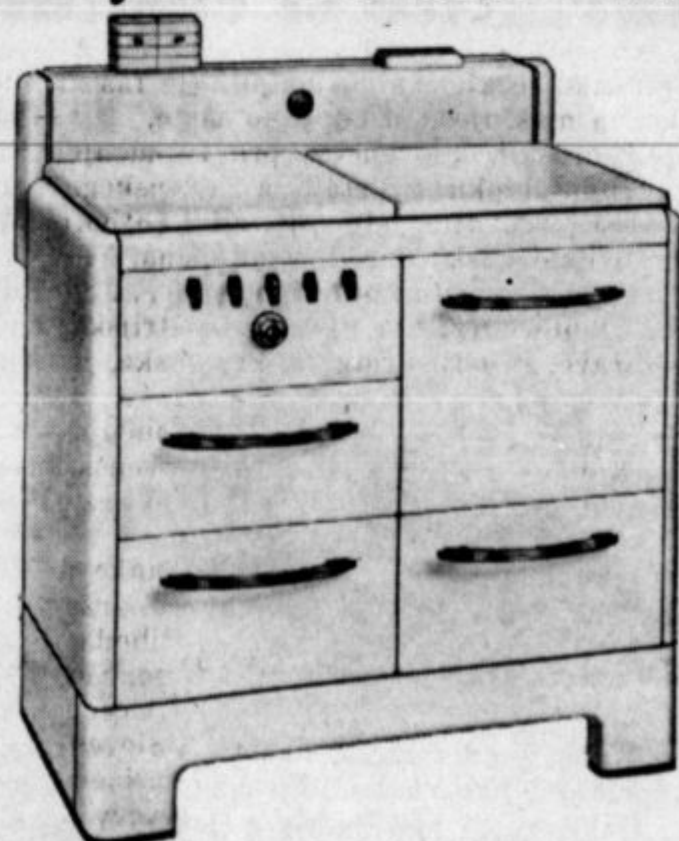
Waukegan, Ill. Citalnica SND \$5. (Poslala Anna Mahnich.)

Skupaj v tem izkazu \$7.00, prej- snji izkaz \$1.630.35, skupaj \$1.637.-35. V prejšnjih izkazih pomotoma pre- več izkazano \$1.10. Čista vsota na- brana do 19. marca 1938 \$1.636.25. Od te vsote je bilo poslanega odbo- ru strokovnih organizacij, kateremu načeljuje David Dubinsky, \$1.554.-00, Soc. stranki pa (dokler ni bil ustanovljen odbor strokovnih orga- nizacij) \$27.25. Vsi stroški z nabira- njem te podpore so znašali \$55.00, ti so bili za tiskanje nabiralnih pol- kuverte in poština. Vse delo v zve- zi s tem je bilo izvršeno brezplačno, tako da so vsi naši administrativni stroški znašali komaj nekaj nad tri odstotke nabrane denarja.

Tajništvo JSZ.

PEOPLES GAS

voditeljica vrednosti v marcu



\$109.50 Eton Universal
avtomatična plinska peč

Seznajte se s prijetnostjo avtomatične- ga plinskega kuhanja in v njega popolnosti — z novo Eton Universal plinsko pečjo. Je HITRA... BREZ BRIGE... SNAŽNA! Popolnoma moderna oprema vam daje novo udobnost v kuhinji s kuhinjskim uspehom VSAK ČAS. Točnostna peč za peko je po- polnoma insulirana, da ostane kuhinja hla- dna. Avtomatična kontrola na peči z zvoni- čkom vam pove, kdaj je peč v naprej raz- greta do zaželjene vročine. Ima 4 gorilnike za lahno vrenje—prekinalni pražilec z mre- žo za okus—2 predala za uporabo—pripra- vo za zabelo—2 balansirna dvigljiva po- krova—in mnogo drugih priprav za priha- nitev dela in časa. Poslužite se te velike prilike za nabavo nove Eton Universal plin- ske peč. Pridite in ogledite si ta krasni iz- delek iz DANES!

Zdaj samo

\$98.55

z vašo staro pečjo

(Prodajni davek posebej)

Mali prenosni stroški za pla- čila na obroke

MODERN COOKERY... CONSTANT HOT WATER... SILENT REFRIGERATION... GAS HEATING
THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in oralni uspeh
svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

•• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

RAZMERJE MED SOCIALISTI IN KOMUNISTI V FRANCIJI

Vprašanje združenja socialistov in komunistov v Franciji je zaenkrat spet vrženo v vodo. Vzroki so znani. Komunisti hočejo vse, socialisti pa naj vzamejo odgovornost za vse. Revija "Vzajemna Svoboda" piše o tem:

Od 27. julija 1934. l. tvorita v Franciji socialistična in komunistična stranka t. zv. "delovno skupnost". Ta delovna skupnost naj bi vodila po želji obeh strank k "organski enotnosti", t. j. k združitvi obeh. "Odbor za združitev", v katerega sta poslali obe stranki svoje zastopnike, ima nalogo izdelati osnovo, na podlagi katere bi se izvršila združitev. Dne 24. novembra 1937. pa je sklenilo predsedništvo socialistične stranke, da sicer ostane pri sodelovanju v akcijski skupnosti s komunistično stranko, ter bo še dalje ostalo na stalni osnovi združitev obeh strank, toda bo "razgovore, ki se vrše v odboru za združitev, začasno prekinilo."

Dolgo se je že razmerje med obema proletarskima strankama poslabševalo. Siloviti napadi po časopisu komunistov na voditelje socialistične stranke in živa agitacija med člani in somišljeniki socialističnega pokreta, so izzvali med socialističnimi pristaši nevoljo in odpor. V strokovnih organizacijah, ki so že dokaj časa enotne, nastopajo komunisti kot posebna skupina in skušajo strokovne organizacije "kolonizirati": vsa važna zaupna mesta zaseda s svojimi zaupniki ter na ta način vso organizacijo podvrže čemu svoji vplivu. Mnogi socialisti se boje, da se bo to ponovilo tudi po združitvi v enotno politično stranko.

V socialistični stranki, ki je enotna, ima pa v svojem okvirju več skupin, se razvija pod vodstvom Paul Faure-a in Severac-a pokret, ki stremi za ostrejšo in zavestnejšo obrambo proti komunističnim napadom. Njih glasilo "Socialist" je pisano v ostrem protikomunističnem smislu. Ampak tudi izven te skupine pridobiva v posled-

glasilo socialistične stranke takole: Glasovanje proti resoluciji predstavništva nikakor ne pomeni odobravanje Dimitrovega članka. Tudi po mnenju Zyromskega bi morala biti združitev obeh strank spojitve, ne pa utopitev ene stranke v drugo t. j. likvidacija socialistične stranke. Tudi on se upira priznati nezmotljivost sedanje sovjetske vlade. "Podpiranje sovjetske vlade, čuječa solidarnost, razumevanje nujnosti njenega boja in njene obrambe — da! Toda nobeno malikovanje! Priznanje doseženih uspehov, izvršenih naporov, pridobljenih koristi — da! Ampak nikakor odrekavanje pravic na svobodo kritike, ki je neobhodna za razvoj vsakega revolucionarnega pokreta!" Kljub temu pa smatra sklep predsedništva za napako. Gotovo so težkoče in zapreke, ki stoje na poti organske enotnosti; ampak te morajo biti odstranjene z aktivnim udejstvom v okvirju "odbora za združitev" v smislu predlogov in zamisli socialistične stranke. Tudi on obsoja napade komunistov na socialistično stranko; toda taki napadi so se vršili tudi pred združitvijo soc. strank l. 1905. Zapreke morajo biti samo povod aktiviranju sil za združitev, ki se bo sama uveljavila, ker odgovarja čutenju množice: "Enotnost ni mrtva, zatojce: Zivela enotnost!"

V nasprotju z Zyromskim so privrženci t. zv. "revolucionarne leve", ki je posebna skupina v stranki, glasovali za resolucijo predsedništva: "Revolucionarna levica" je prihajala v zadnjem letu v vedno bolj ostro nasprotje s komunisti. Medtem ko je Zyromski skupno z Otonom Bauerjem, Danom in Dunois-om podpisal t. zv. "vojne smernice", ki so obsojale revolucionarni defetizem v državah, ki stoje v prijateljskih odnosih s Sovjetsko unijo, je "revolucionarna levica" zastopala načela "revolucionarnega defetizma" v slučaju vojne tudi v teh državah. Medtem ko je Zyromski zastopal stališče solidarnosti s špansko republikansko vlado in boja proti politiki nevmešavanja, je "revolucionarna levica" ostro napadala zatiranje in preganjanje POUM (anarhistov in levkarjev) v Španiji. Radi tega napadajo komunisti revolucionarno levico kot "trokistično" grupo. Stališče revolucionarne levece k prekinitvi pogajanj o združitvi je Marcel Pivert v "Populair-u" orisal na sledeči način: "Težkoče za združitev temelje v politiki obeh strank. Komunistična stranka greši s svojim stremljenjem po nadvladi v delavskem gibanju; z zatiranjem revolucionarno razpoloženih manjšin; s ponudbami, ki jih dela cerkvi, militarističnim krogom, meščanskim demokratijam in z željo, prilagoditi se politiki "državlanskega mira"; z metodami obrekanja in fizičnega nasilja nad pripadniki svojega razreda. Večina socialistične stranke pa greši s svojo reformistično politiko, ki pozablja na zahteve razrednega boja; s svojim pristankom na današnji družabni red in z omejitvijo svojega stremljenja le na njegove reforme; s stalnim naglajenjem h kompromisni rešitvi vprašanj v dobi, v kateri razmere zahtevajo direktno sistematično borbo ljudskih množic za oblast. Vsaka stranka, nadaljuje Pivert, dela v praksi to, kar drugi očita. Komunisti očitajo socialistom njih "social-demokracijo", pa jo sami izvajajo med drugim v Španiji s podpiranjem desničarjev in razbijanjem avantgarde delavskega razreda. Socialisti očitajo komunistom stremljenje za "fronto vseh Francozov", sami pa izvajajo isto politiko z odobravanjem vojnih kreditov, z opuščanjem boja proti klerikalizmu itd. Samo z zmago nad oportunistom na obeh straneh," zaključuje Pivert, "moremo zagotoviti ustvarjanje organske skupnosti."

Ker so Francozi res kulturni ljudje, so med seboj strni in z mirno presojo obravnavajo

Nacijska zastava nad avstrijskim poslanštvom v Washingtonu

Ko je Hitler osvojil Avstrijo, so prišli ob službe vsi avstrijski poslanci in konzuli. Mnogi se ne mislijo vrniti, ker se boje koncentracijskih kempov.



Par izmed njih jih je izvršilo samomor. Na sliki je urad avstrijskega poslanstva v Washingtonu, D. C., katerega je prevzel nemški poslanik in obsejal tik avstrijske zastave nacijski prapor. Po par dneh je zastava dvoglavega orla izginila. Zastava tretjega rajha je zdaj edina, ki je dovoljena v Avstriji. Avstrijski diplomatični uradi v inozemstvu so odpravljeni in njihove funkcije so prevzeli Hitlerjevi zastopniki.

stvari. Tako se ni bati nič hudega. Socialistična stranka, ki demokratično dovoljuje razne struje, ki so načelno za demokratični socializem, pa imajo v podrobnostih različna mnenja, bo torej še naprej utrjevala svojo organizacijo in moč, pri tem pa vselej sodelovala v ljudski fronti in jo branila. ("Vzajemna Svoboda.")

Težke posledice bratomornega boja

Springfield, Ill. — Med premogarji v Illinoisu se je zadnje čase veliko spremenilo. Člani unije Progressive Miners so bili obsojeni na velike denarne globe in ostre zaporne kazni. Nato se je vsled teh homatij vnel boj med voditelji Progressive Miners. Odslovili so urednika in najeli novega, ob enem pa določili, da je dovolj, če njihov list izide vsaki drugi teden, namesto vsak teden. In tako se je zgodilo.

Med Slovenci je radi tega boja med dvema unijama nastalo mnogo zamer in marsikje tudi sovraštve. Posebno v Springfieldu.

Trpela so vsled teh nespornostov razna društva, socialistični klub in Slovenski dom. Eni so pobijali Gorska, češ, da je on kriv, drugi so se znašli nad Kermeljem in Ovco, tretji nad tem in onim. Majhna naselbina, a polna osebnih napetosti.

Delavska zavest je tu razvita, toda delavci so politično neorganizirani. Bivše, ali sedanje vodstvo socialistične stranke — jaz se ne spoznam nanj, je pred par leti poverilo državno tajništvo Joseph Brincarju (Tu rojenemu našemu rojaku Brincarju), ki je vodil nekaj angleški socialistični klub in zaenaj dajal razna navodila in zahteve klubu JSZ. Brincar je nepraktičen človek in vsled tega neuspešen tajnik, dasi je veliko delal. Namesto, da bi svoje nesposobnost v družbi in v stranki priznal, je postal trokist, stranki, ki ga je silila na površje, pa je obrnil hrbet. Tudi trokistom ne bo koristil.

Ko so se po naših krajih začeli pretepiti premogarji radi vprašanja, h kateri uniji kdo spada, že so mnogokateri mislili, da je revolucija tu — in danes, glejte: Lewisa hvalijo komunisti, dočim so prej sikali vanj ogenj in žveplo, in agitali za PMW. Danes to unijo napadajo. In kdo trpi v takih bojih? Nihče drugi, kot delavci, ki imajo prepričanje in hočejo biti pošteni unijski delavci, pa ne morejo zapostiti, čemu se takozvani voditelji sploh tepejo za to in ono bedastost, ko je vendar tu glavno vprašanje borba za vsakdanji kruh. Ko pa je kaj narobe, zvale krivci krivdo na druge. — Opazovalec.

Iz "zlate" Californije

Oakland, Calif. — Tudi v "zlati" Californiji imamo "recesijo", kakor zdaj nazivamo sedanjo krizo. Po kranjsko se to pravi, da so delavske razmere pri nas zanič. Tovarne General Motors in Fisher Body obratujejo samo po dva dni v tednu in delavci se vedno odpustajo vzlic razdelitvi dela. Kam naj se brezposelni obrne? Ne kaže mu drugega kakor da se prijavi rešitvenemu uradu. Res, da mu ne daje pri WPA več zasluzka kot \$55 na mesec, s čemer je družino nemogoče dostojno preživljati, ampak dušo si človek magari tudi s tako nizkim zasluzkom ne drži privezano. Ampak bogatini vseeno vodijo vztrajno kampanjo proti plači \$55 na mesec, češ, da je WPA potratna denarja in časa.

Ta dopis sem pisal na zadnji dan, na katerega je bilo treba stricu Samu sporočiti dohode in mu plačati prvi obrok dohodninskega davka. Kar je nas delavcev, smo toliko "srečni", da se nam vsaj z dohodninskim davkom ni treba ukvarjati. Ampak pomislite na uboge bogataše! Na primer znani korporacijski magnat Alfred P. Sloan prejema raznih plač v vsoti nad pol milijona dolarjev na leto. Ker ima poleg tega še mnogo drugih dohodkov, sem prepričan, da ni mogel sam izračunati, koliko davka mu je treba plačati. Za take skrbni si s takim denarjem lahko druge najame, da skrbje za njegove brige in zadeve.

Po odslovitvi iz tovarne je bilo mnogo delavcev vpisanih na cestah. Začeli pa so jim nagajati vremenski bogovi. Lilo je kakor iz skafa. Pravijo, da v Californiji še ni bilo nikoli toliko deževja, od kar pomnijo beli ljudje, kot ga je bilo te čase. Torej ni Californija nič več "zlata" in ne "solčna" dežela. Zmufala se je nekam in "nazaj je več ne bo". Ej, če bi bilo to res, da se ne vrne, bo to za ljudstvo naše države več kot katastrofa. Nesreč je bilo v povodnjah okrog Los Angelesa veliko, ampak Californija vse preboli. Saj je San Francisco bil v potresu skoraj docela porušen, pa smo še tu — San Francisco in Oakland.

Na predsednikov rojstni dan je običaj prirejati prireditve v korist zavodov, katerih naloga je boj proti otroški paralizi (infantile paralysis). Pred mnogimi leti je prizadela tudi Roosevelta in ima od tedaj hromo nogo. Od takrat podpira on akcije, da se tej bolezni pride v okom. Čistega prebitka na prireditvi v Oaklandu je bilo nad deset tisoč dolarjev, ki je bila poslana Rooseveltu, da jo izroči v določen namen.

Dne 15. marca pa je bil moj rojstni dan. Starosti ne izdam. Povem le, da imam še zmerom mlade ideje in počutim se mladega, kakor zmerom. Družina mi je priredila party. Pijače in jedaje je bilo v izobilju. Godbe pa nič, ker so muzikanti v družini. Tudi Wilken Family mi je delala veselje na rojstni dan. Želim, da se pri meni večkrat oglasi, ker je vsakokrat dobrodošla.

Društvo št. 304 na "Kranjskem hribu" je imelo meseca marca pustno veselico, da pomaga z njo društveni blagajni. Vzlic slabemu vremenu je bila udeležba obilna. Lilo je zunaj kakor iz skafa in pod

streho pa iz sodov, kakor se v veselih spodobi. Dolžnost vsakega pustjaka je, da se u-loterijskih nagradah. Tudi deleži pustne veselice. Jaz menim je žal, France, da nisem sem to dolžnost izpolnil in bil deset tisočakov, katere bi delil s Proletarcem. A tudi če nič ne zadenem, nekaj za naš list le storim in kadar je prilika, poagitriram zanj. Je pa pri nas to težko, ker Oakland ni slovenska metropola, kakor je Cleveland.

Proletarcu želim mnogo novih naročnikov od vsepovsod. Anton Tomič.

ŠPANJA IN KONCERT "SAVE"

Chicago. — Položaj v lojalistični Španiji je zadnje dni postal zelo kritičen. Na aragonski fronti so lojalisti doživeli velik poraz, sličnega kakor fašistične divizije lanske poletje na guadalajarski fronti severno od Madrida. Richard Maurer, poročevalec Chicago Daily Newsa, je podal sliko o tem umiku lojalistov, da je človeku srce krvavelo.

Do katastrofe je prišlo, ko so bile stare, izkušene čete na oddihu daleč od fronte, njih pa so nadomestovali rekruti, ki niso bili kos silnemu udaru izborni oborožene mednarodne fašistične armade pod vodstvom Mussolinijevih in Hitlerjevih oficirjev. Fašiste je ustavila še le mednarodna brigada, ki si je spletle že neveljavljivi vencev slave v Španiji.

Kakor poroča isti poročevalec, kakor tudi John T. Whitaker od istega lista, sta Mussolini in Hitler zadnje tedne navozila v fašistično Španijo ogromne količine najmodernejšega orožja in 700 bojnih letal, ki zdaj sipajo smrt in razdejnanje na Barcelono in druga lojalistična mesta, kakor tudi na fronti. Whitaker, kateremu sta poznani armadi na obeh straneh, je v oceni obeh armad rekel, da je lojalistična pehota neprimerno boljše kakor fašistična, toda v primeru s slednjo zelo slabo oborožena. Ako bi barcelonska vlada mogla dobiti iz Francije, Anglije in drugih držav potrebno orožje — topove, letala in antiletalske baterije — tedaj po njegovi sodbi ni nobenega dvoma, da bi lojalisti sigurno zmagali.

Toda v zadnjih dneh sta ji "demokratična" Francija in "demokratična" Anglija ponovno odrekli pomoč. Meja ob Franciji mora ostati zaprta! Zmaga naj fašizem!

To je dekret pariške in londonske vlade, in sicer vlade, kateri načeljuje demokratični socialist Blum! Ako zmaga fašizem v Španiji, bo zgodovinar položil veliko mero odgovornosti Leonu Blumu, ki se po vseh znakih obrača v isto smer, kakor se je pred leti Ramsay McDonald v Angliji. In kdor hoče reševati crkajoči kapitalizem, se tudi ne more znajti drugje.

V dani situaciji, ko se usoda Španije ne odloča na bojišču, marveč v kancelijah Londona, Pariza in Washingtona, treh največjih "demokracij", bi bil velik čudež, ako bi lojalisti zmagali. Če bodo poraženi, bo njih slava ostala kljub temu zapisana za dolge veke. Večjih borcev za svobodo in pravo demokracije svet še ni videl. Prav njih duh bo dal inspiracijo španskim masam za nov dvig proti reakciji, ki bo dokončno obračunala s Francijo in vso fašistično golaznijo po zasluzilo. O tem ni dvoma. Franco lahko zmaga danes po zaslugi Mussolinija in Hitlerja, toda jutri, ko bo Ev-

ropa objel nov revolucionarni val, ki bo prej ali slej prišel tako sigurno kakor vstaja sonce, tedaj od Franca in fašizma ne bo ostalo drugo kakor prah.

Mi, ki ta boj opazujemo ti-soče milj daleč in želimo zmago španskemu ljudstvu, pa storimo svojo dolžnost, ako posestimo Savin koncert v nedeljo popoldne, dne 10. aprila. Polovica prebitka bo šla za pomoč španskim borcem, našim sodrugom-delavcem in njih družinam. Ta pomoč mednarodnega delavstva bo potrebna še dolgo potem, ko bosta objela krvave poljane grobna tišina in pokopališki mir, katerega bodo sekali pretresljivi glasovi tisoče in tisoče delavskih sirot. Pomoč bo potrebna, pa naj ta krvava borba izpade tako ali tako. Potrebna je zdaj, ko divja krvava bitka in potrebna bo, ko prenehajo grmeti topovi in treskati bombe iz zraka, pa naj bodo lojalisti zmagovalci ali premagani begunci.

Mi želimo, da bi zmagali, toda naše želje so čestokrat kakor listič v močnem vrtnicu. Vsak pa lahko stori svojo dolžnost in demonstira svojo lojalnost za stvar, za idejo, za katere se tako junško bori špansko delavstvo. Udeležite se koncerta Save, ki bo obenem priredba za lojalistično Španijo. Agitirajte zanj tudi med svojimi prijatelji in tovariši. A. Garden.

Prebivalstvo Anglije

Anglija ima 47.288.000 prebivalcev, izmed katerih je žensk dva milijona več kakor moških.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer—Call Austin 5700

PRISTOPAJTE K SLOVENSKEGA NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co. 1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700 PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prihranite si čas, delo in denar!



z avtomatično ELEKTRIČNO pečko

Kuhajte na moderni način — z elektriko. Sprevideli boste kot stotine drugih gospodinj v Chicagu, da je kuhanje z elektriko najlažje, najbolj udobno in najcenejše.

Ponudite se o udobnostih električnega kuhanja takoj. Oglejte si te mične peči na izlozbi v trgovinah za električne potrebščine, dalje v trgovinah z železnino, pohištvom ter v trgovinah z modnim blagom v vaši sosesčini ali pa v električnih lokalih Commonwealth Edison družbe. Različne velikosti in modeli po poljubnih cenah.

Izredna ponudba

1. V zameno vzamemo vašo staro peč.
2. Liberalni pogoji za instaliranje v skoro vseh sosesčinah.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

JOSKO OVEN:

GOLGATA

Se nikdar se mi ni tako tresla reka, kot sedaj ko tipkam te vrstice. Nekaj tako strašnega, nekaj tako groznega, nekaj tako nečloveško-zverskega strmi v mene — debele, črne, mrtve črke — črke v popoldanskem izdaju dnevnika — mrtve, ali bolj žive kot žareče oglje: "Tisec dvesto ubitih od avijonov v Barceloni."

Človeštvo je šlo skozi veliko zverskih dob. Kot otroci smo čitali o hunskem glavarju Attili, za katerega konjskimi kopiti ni več rastle trava, Čingis-Kan, Tirmulen itd. Toda to so bili pagani. Niso bili deležni blagodejnosti, katere nam daje sveta vera. Krist, kateri je učil: "Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!", je prinesel na svet nov nauk bratstva, enakosti in ljubezni. Rojen je bil v hlevu, v jasliah, na slami. Pozneje, ko je začel učiti, je zbral dvanajst ubožnih ribičev za svoje učence. Učil je: "Laglje pride kamela skozi sivankino uho, kot pa bogatin v nebesa." Ko se mu je hotel pridružiti neki bogatin, mu je rekel: "Razdaj kar imaš med uboge in pojdi za menoj." Dejal je: "Nimam kam, da bi glavo položil." Ko je umrl na gori Kalvariji, približno na križu, je bilo vse njegovo premoženje — stara raztrgana suknja. Tako je zapisano v svetem pismu.

Kako so mu sledili njegovi nasledniki v Rimu, je menda vsem znano. Izvemo pa stokrat pred padcem rimskega cesarstva, je kristjanstvo sledilo ravno nasprotno onemu, kar je učil njegov ustanovitelj. Geslo: "Blagor ubogim, ker zemlja bodo posedli" ni bilo nikdar njihovo. Papeži, nasledniki Krista, kot se sami imenujejo, so postali bogati duhovni in posvetni gospodarji. Katoliška cerkev, nositeljica Kristusovega nauka uboštv, se je razvila v najbogatejšo posestnico posvetne imovine. Pred francosko revolucijo je posedovala že petinštirideset odstotkov vsega francoskega premoženja.

Polagoma je začela cerkev izgubljati svojo moč, toda ne v Španiji. Če tudi je bila njena glavna moč inkvizicija, v začetku devetnajstega stoletja odpravljena, je še vedno obdržala svojo absolutistično moč s pomočjo aristokracije, veleposestnikov ter monarhije. Leta 1831, pred ustanovitvijo republike, je španska cerkev lastovala trideset odstotkov vsega narodnega premoženja. In tako je cerkev vladala vsa stoletja v Španiji. S pomočjo najbolj degenerirane dinastije v Evropi, s pomočjo armade — 21.000 oficirjev za 130.000 mož! — En častnik na vsakih šest vojakov — en general na vsakih sto petdeset. Poleg vsakih treh dolarjev za pravljenih za mostvo in za opravila armade — je bilo deset dolarjev za pravljenih za plače oficirjev.

In aristokracija ter veleposestniki? Dva odstotka sta la stovala sedemdeset odstotkov zemlje. Kot piše Ibañez: "Zimo praznujejo v solnični Rivieri in poletje praznujejo v Madridu. Še prah na nagrobnih kamnih je njihov lastnina. In trije milijoni beraških kmetov vprašuje za zemljo, kmetov, ki delajo štirinajst ur na dan za petdeset centov, od katerih osemdeset odstotkov ne zna ne čitati ne pisati."

To je bila slika Španije pred ustanovitvijo republike. In še tisto malo, kar je ta republika mogla izboljšati v kratkih letih pred civilno vojno je bilo preveč za njene nekdane arogantne gospodaje.

Papež Pij XI., kateri je s pomočjo Mussolinija aranžiral pokol socialistov na Dunaju, je eden izmed trojice, katere je podprla največje klanje žen, starcev in otrok, kar jih pozna zgodovina.

Par mesecev pred izbruhom civilne vojne je papež v posebnem pismu pripravil svoje vernike na boj proti komunizmu in socializmu.

Osemnajstega julija 1986 se je začelo.

Ko bo poznejši zgodovinar pisal zgodovino bojev v Španiji, kako je pešica delavcev in kmetov rešila republiko v prvih dneh vojne, ter kakšno vlogo je igrala svetovna demokracija — ne bo to lepa zgodovina. Kako lahko bi bilo streti upor, ako ne bi prišlo na pomoč upornikom tisoče Italijanov, Nemcev in Mavrov. Saj je v korist Angliji in Franciji, da fašistična Italija in Nemčija ne prideta do oblasti v Španiji. Kadar čitam o Baldwinu, Chamberlainu ter Leon Blumu — mi pride na misel Poncij Pilat, kateri je vedel, da je Krist nedolžen, pa si je umil roke, ter Judež škarijot, kateri ga je prodal za trideset srebrnikov. Prodali so delavsko španijo v roke fašistov nevede, da so s tem prodali svoje lastne dežele. Kri nedolžnih delavcev, žen in otrok, kateri umirajo na najstrašnejši način, izdanih od oficijelne Amerike, Anglije in Francije — se bo masčevala.

John Bratanich preminul

West Allis, Wis. — Tu je dne 17. marca preminul daleč na okrog znani rojak John Bratanich. Ugonobila ga je pljučnica. Star je bil okrog 43 let, doma iz Ljubna na Spodnje-Štajerskem. V tej deželi je živel približno 28 let, večji del v West Allisu, in obratoval grobarstvo in trgovino ter mesnico.

Pokojnik Bratanich je bil več let aktiven član soc. pevskega zbora "Naprej" in vedno podpornik naprednih akcij. Proletarec je izgubil z njim zvestega naročnika. Pokojnik je bil naprednjak in jako priljubljen družabnik. Zapušča soprogo, dve nedorošči hčerki, dva polbrata in sestro, v starem kraju pa mater v svojem rojstnem kraju.

Ostali nam bo v častnem spominu. — Preostali naše sožalje. — Joseph Radelj.

60-letnica češke socialne demokracije

Malo je social-demokratskih strank, ki bi bile v toliki nevarnosti, kot sta nemška in čehoslovaška socialdemokratska stranka na čehoslovaškem. Češki socialisti praznujejo letos 60-letnico svoje stranke. Meseca junija bodo imeli k temu jubileju velika slavnja, ki bodo trajala tri dni.

TEKMA MED NEMČIJO IN ZEDINJENIMI DRŽAVAMI V BRAZILIJU

Ko je postala Brazilija pod vodstvom predsednika Getulio Vargasa totalitarna država, je postalo nacistično gibanje pod vodstvom nemških priseljencev v Braziliji toliko drzno, da je Vargas pod vplivom diplomatov Zed. držav nacistično zvezo prepovedal in nacistični pokret je zdaj izven zakona. Nemški poslanik je vsled tega pri brazilski vladi protestiral in zapretel posledicami. Ameriški vladni krogi v Washingtonu so predsedniku Vargasu namignili, da v slučaju nacistične revolte lahko računa na pomoč Zed. držav.

Kakor v Zed. državah, tako je tudi v Braziliji velik odstotek priseljencev iz Nemije in njihovih potomcev. V mnogih krajih so lokalne oblasti v rokah Nemcev, ali pa pod vplivom nemških organizacij in časopisov. Nacionalizem, ali bolje šovinizem brazilskih Nemcev je tolikšen,

kot je bil šovinizem ameriških Nemcev pred vstopom Zed. držav v vojno na stran zavezniškov. Nemci v Braziliji se smatrajo za najkulturnejši narod in celo na domačine portugalskega pokolenja gledajo z viška. Ker imajo Nemci v Braziliji mnogo pristašev tudi med drugimi narodnostmi, in velik gospodarski vpliv, se vlada v Rio Janeiru boji, da jo bodo morali skušali vreči s silo in jo namomestiti z režimom, ki se bo ravnal po Hitlerjevih navodilih. Zato je rajše nacistični prehitel in prepovedal njihovo stranko. Zdaj deluje tajno in je Vargasovemu režimu še zmerom nevarna. V slučaju nacističnega puča Zed. države Hitlerjevega režima v Braziliji ne bodo dopustile. To trdijo poročila iz Washingtona, ako so resnična.

LJUDSTVA MALIH DEŽEL V STRAHU PRED INVAZIAMI IN FAŠISTIČNIM TERORJEM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

In španskim otokov, pridobitev Egipta pod italijanski vpliv in popolna kontrola Italije v Sredozemskem morju. S tem bi prišle v italijansko sfero vpliva Grčija in Turčija, ako ne celo pod njeno vlado. Imperialisti so si namreč med seboj vedno delili krajine z dogovori, ampak v teku let se je obrnilo vse drugače kakor so oni namenili.

Dejstvo, ki povzroča skrbi

Dejstvo je le, da sta oba diktatorja odločna nadaljevati z osvajanji in nihče ne ve, kako in kje bosta jutri udarila, ali pa spustila v zrak novo provokacijo, da drže ljudstva malih dežel ter demokracije države v napetosti. Treba je namreč računati, da imata močno zavezništvo v Japonski, kar posebno Angliji in Franciji veže roke. Ko ljudstvo še neosvojenih dežel gleda, kaj počne naciji z Avstrijo — ako niso nacističnega "prepričanja", in z židi, in ko se spomni fašističnega divjanja nad Slovani in opozicionale v Italiji po prihodu Mussolinija v sedlo, ga pretrese mraz. In v taki neprestani gotovosti, da se mu ne obeta nič dobrega, tudi ni prijetno živeti. Ubija posameznike in narode duševno in fizično.

Se ena "lačna" dežela

Hitlerjevi in Mussolinijevi uspehi so zelo navdušili napol fašistično Poljsko, ki zadnjih par let tudi zahteva "več prostora na solncu". Želi kolonije in hoče, da jo svet začne smatrati za "velesilo". Ima res veliko, dobro izveževano in moderno opremljeno armado, ki čika v baltične dežele in v Rusijo. Prošli teden se je lotila male Litvinske. Poslala ji je ultimatum in na mejo armado, ki je bila pripravljena urediti v to poljsko sosedo čim ne bi bila odgovorila do določene ure. Litvinska je požrla žalitev in izgleda, da je tudi njene samostojnosti konec, kajti sukati se bo morala po ukazih Varšave. Sliče se obeta Estonski in Latvi. Kaj bo rekla Rusija, je tudi le špekuliranje, kajti očitno je, da se Rusija ogiba storiti karkoli, da se ne zaplete v vojno. Pri volji je udariti le, ako to storita na njuni strani tudi Francija in Anglija.

Toda slednji dve le protestirata, zdaj proti Hitlerju, zdaj proti Mussoliniju, zdaj proti Francu.

Pomanjkanje enotne politike

Francija in Anglija sta v vnanji politiki brez pravega programa. Samo če bi ostalo vse kakor je, pa bi mirno spale. Zemlje imata dovolj in drugo ju ni brigalo. Toda s to svojimi zaslepljenostjo je Francija zapravila svoje mogočno omrežje alijanc in Anglija pa je v nevarnosti, da izgubi svojo svobodno morskota pota in kolonije. Zato se oborožuje z

SUEŠKI PREKOP IN NJEGOVA VAŽNOST

V sedanjih pogajanjih med torijsko vlado Anglije in Italijo je eno izmed važnih vprašanj suezski prekop. Veže Sredozemsko z Rdečim morjem. Je pot Italije v Etiopijo in najkrajša — ali življenska pot Anglije v njene azijske posesti, predvsem v Indijo. Suezski prekop lastujeta Francija in Anglija. V zahtevah proti Angliji je eden izmed Mussolinijevih pogojev, da mora biti ta prekop v enaki meri pod kontrolo Italije. Ali pa ne bo nikoli miru. Pravzaprav ga vseeno nebo, dokler bodo po Sredozemskem morju ali kjerkoli rogovili imperialisti — pa naj bodo angleški ali italijanski, ali katerikoli. Suezski prekop ima okrog 100 milj dolžine. Italija je v svoji napadalni vojni na Etiopijo zvozila vse svoje čete in municijo po tej poti, ne da bi ji skušala katerikoli država, ki ima tam moč, to zabraniti. Promet skozi Suezski kanal se je poslednja leta silno povečal. Leta 1929 na primer je plulo skozi le 361 ladij. Leta 1937 pa je prevažalo skozi ta prekop tovore in čete ter potnike že 6.635 ladij. To tudi pojasni, čemu toliko napetosti med Anglijo in Francijo na eni strani, in Italijo, ki smatra Sredozemsko morje za svoje področje, na drugi strani. Anglija se je pod sedanjost svojo torijsko vlado končno odločila, da je boljše, ako se sprijazni z imperializmom Mussolinijeve Italije, kot pa da bi se spuščala v kake zveze, demokratične zveze. Zato se skrivoma in javno že dolgo pogaja z Italijo znova, ne v korist svetovnemu miru, ampak kako si lahko obe vzajemno delita plen v Sredozemlju. Vzrok temu velikemu povišku prometa po Suezskem prekopu pa je zdaj v glavnem vojna Japonske proti Kitajski. Obe državi naročate vsakojake potrebščine na prvem mestu v evropskih deželah in na drugem od Zed. držav. Največ blaga jima dovažajo skozi Suezski prekop.

Časopisje v Z. D.

V Zed. državah je lani prenehalo 221 listov, a ustanovljenih je bilo toliko novih, da je bilo skupno število listov za 91 večje kakor leto poprej. Naklada dnevnih listov je znašala 42 milijonov.

Roger Martin du Gard

Koncem leta 1907 je dobil najvišjo — Nobelovo nagrado za leposlovje francoski pisatelj Roger Martin du Gard (izgovori Rože Marten du Gar). Ta veliki književnik je res zaslužil to nagrado. Pri Slovincih je bil doslej nepoznan, ker ni prevedeno še nobeno njegovo delo na naš jezik. Vsi drugi nagodi ga prevajajo. Svoje bralce hočemo vsaj malo seznaniti z njim.

Martin du Gard je socialist, in sicer politik, toda njegov svetovni nazor je demokratični socializem. V vseh njegovih delih se izraža vzvišena človeška ideja, združena s socializmom. Toda v nobenem njegovem romanu ni vsiljenih pridig, niti cenenih socialnih efektov, kakor je to pri slabih socialističnih ali levičarskih pisateljih. Martin du Gardovi romani so dela trajne literarne vrednosti.

Nikdar ni aktivno nastopal v vsakdanjem političnem boju, toda njegovo literarno ustvarjanje ga je usmerilo v socializem. Kot skoro nedosegljiv poznavalec življenja in ljudi je

FALCON CORNER

Editor: Mitzi Owen

Life of Clarence Darrow
Clarence Darrow was born in Kinsman, Ohio, April 18, 1857. His father was the village agnostic as well as the undertaker, cabinet maker, and furniture dealer. Clarence was given the middle name of Seward because his father, an abolitionist had heard speeches by William Henry Seward, later Abraham Lincoln's Secretary of State. In 1875 at only 18 years, he was admitted to the bar.

Darrow was internationally known as a criminal lawyer. No client of his even died in the electric chair or in the gallows. Although many of his clients were wealthy he built up his reputation as a friend of labor. His outstanding trials were in defense of Eugene V. Debs, "Big Bill" Haywood, organizer of the I. W. W.,

John T. Scopes, in the Tennessee "monkey trial" and many others. Darrow died only a short time ago, March 13, 1938.

Birthdays
Edward Bellamy — March 26, 1850, May 22, 1898.

Build a Classless World!
Our Meeting
At our meeting we discussed our March 27th Program. We rehearsed our songs and our play.
Mr. Pluth will play his accordion for us after our Program. Most of the children have posters made and some are still finishing theirs at home. The posters will be displayed on March 27.
Angeline Pluth.
Friendship!

LISTNICA UREDNIŠTVA

Članek o 35-letnici kluba št. 1 bo nadaljevan v prihodnji številki. Ravno tako poročilo o aktivnosti kluba v letu 1937, kateri-a je priredil prejšnji tajnik Justin Zajc. P., Pittsburgh, Pa.—Priobčimo v naslednji izdaji.

O sodrugu Sedminku

Orange, W. Va. — Naše vrste redči smrt. Dne 26. februarja je nam vzela sodruga Frank Sedminka, v stroji 63 let Bohehal je prošil par let. Doktor je bil zdrav, je bil eden najaktivnejših v našem gibanju. Bil je član SNPJ in SSPZ. Doma je bil blizu Celja na štajerskem. Po boljševiški revoluciji je bil v Rusiji, toda se je vrnil v Zed. države razočaran. — J. G.

Diskuzija o Španiji na seji kluba št. 1

Chicago. — Člane kluba št. 1 JSZ se poziva, da se prihodnji petek gotovo udeležijo seje v Slov. del. centru v polnem številu. Po seji, ki bo kratka, bo diskuzija o Španiji in evropskem položaju. Diskuzijo bo odprl Josko Oven. Vabljeni so tudi simpatizirajoči. — P. O.

Proti vojnim igračam

Zenske organizacije niso švedske so spet pričele s kampanjo med ženstvom po svetu, da naj svojim otrokom nikar ne kupujejo vojnih igrač, ker s tem s svojim težko prisluženim denarjem le pomagajo militaristični vzgoji in ob enem negujejo duh krvoločnosti, ki ne more prinesiti otrokom nič drugega kakor uničenje.

KLUBI J. S. Z.

1. Chicago, Ill. \$ 7.50
3. Oglesby, Ill. 1.50
11. Bridgeport, O. 6.00
114. Detroit, Mich. 4.00
115. Detroit, Mich. 6.00
222. Girard, Ohio 6.00

DRUGE ORGANIZACIJE

Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill. \$5.00
Soc. pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich. 6.00
Pevski zbor "Jadrán", Cleveland, Ohio 5.00
Pevski zbor "Slavee", Detroit, Mich. 7.00
Pevski zbor "Triglav", Kirkland, Ont., Canada 2.00
Pevski zbor "Preieren", Pittsburgh, Pa. 12.00
Izobraževalni dom, Library, Pa. 12.00
Čitalnica SND, Waukegan, Ill. 12.00
Skupaj \$435.40
TAJNISTVO P. M.

Ste naročnino na "Proletarec" že obnovili?

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kokosja. Fina postrežba. — Dobra godba

DR. F. PAULICH

ZOBOZDRAVNIK
Ordinira vsak dan razen srede od 9. jutraj do 9. zvečer.
V nedeljo po dogovoru.
PHONE: CICERO 610
2125 SO. 52ND STREET
CICERO, ILL.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Prisna in okusna domača jedila
Cene zmerno. Postrežba točna.

Domačo zabavo s programom priredijo

"RDEČI SOKOLIČI"

v nedeljo 27. marca v Slov. delavskem centru
2301 SO. LAWDALE AVE.
Pričetek ob 3. popoldne.
Članstvo kluba št. 1 JSZ, kakor tudi drugo občinstvo vabimo na obilno udeležbo.
Vstopnina 15c.



Kogar mika v stari kraj — z nami se na pot podaj:

Vsi — stari in mladi — rojaki, ki nameravate posetiti JUGOSLAVIJO ali obmejne kraje Italije, ste ujudno vabljeni, da se pridružite

VELIKEMU MLADINSKEMU IZLETU V STARO DOMOVINO
na parniku

AQUITANIA - - - 18. junija

Ako želite se lahko vrnete na najnovejšem parniku na svetu

S. S. QUEEN MARY
Voditelj izleta JACOB ZUPAN(CIC)
Za nadaljne informacije se obrnite na:

JACOB ZUPAN
1400 SO. LOMBARD AVENUE
BERWYN, ILL.

all
CUNARD WHITE STAR
32 NO. MICHIGAN AVENUE
CHICAGO, ILL.

THE AUSTRIAN COUP

If Neville Chamberlain or anyone else believed there is any faith to be placed in the world or promises of Fascists, the German occupation of Austria should dispel the illusion.

With characteristic dishonesty the Nazis accused Schuschnigg of violating the Berchtesgaden agreement in calling for a plebiscite. The agreement included recognition of Austrian independence, which promise has now been deliberately violated. With true Nazi perfidy they accuse Schuschnigg of violating the agreement which they themselves have grossly violated. As they had promised to respect the independence of Austria, the calling for a plebiscite was no violation at all but was a quite proper move. Any independent country has a right to take a plebiscite.

If anybody believed that Nazis are not crooks, as Chamberlain apparently did, this revelation should disillusion him. The Nazis' occupation of Austria was made easy for them by the conditions in other countries. Soviet Russia was busy with the trial of old bolsheviks. France was in a cabinet crisis and did not have any premier. England has just ousted Anthony Eden and given Chamberlain a vote of confidence in his policy of trustfulness toward Fascist dictators. Italy was so tied up with its atrocious bandit adventures in Spain and Ethiopia that Mussolini could not move. Next to Austria, he is probably the greatest loser from the coup.

The Catholics are also distinct losers. They and their Dollfuss made a terrible blunder in 1934 when they set out to destroy the Socialist movement in Austria by mass assassination and repression. The Social Democrats were willing to work with the Catholics against the Nazis. Together they could have presented a united front against the present aggression, which would not in that case have been attempted. As it is, the Catholics of Austria will no doubt be subjected to the same oppression which their brethren have suffered in Germany.

The whole matter stems back to the vicious Versailles treaty. It was not a treaty of peace—it was a treaty of vengeance. The fatal fall of Woodrow Wilson in consenting to such an impossible treaty is again illustrated. The allies are getting what they bargained for. How utterly dumb they were to suppose the chickens would not come home to roost!

The occupation of Austria shows how fearful Hitler was of a plebiscite and how certain he was that a vote would show the Nazis to be in a small minority. Now that they are in possession, a fake vote can be taken, in which none or very few will dare to vote anti-Nazi on account of fear of the consequences.

Should war grow out of this crisis, or out of the next one which may concern Czecho-Slovakia, it may end Fascism in Germany and Italy, and it may bring Fascism to England and France.

The barbarous brutality of Fascism is already evident in the repression that has begun in Austria. All good citizens who have at any time expressed themselves in favor of good citizenship must flee the country if possible, lest they should be killed or imprisoned or sent to concentration camps for having been good citizens. Trade Unionists, Socialists and Jews are daily persecuted.

It is more necessary than ever that the Loyalists should win the Spanish war and prevent the adding of another savage Fascist state to the European list of horrors.

Milwaukee Leader.

SWOC Wins in Labor Board Decisions

More than \$200,000 in back pay has been awarded by the National Labor Relations Board to members of the Steel Workers Organizing Committee in recent decisions.

The awards came as a result of charges filed with the Board by SWOC against companies which had discharged steel union members for union activities.

In addition to receiving this money as back pay, the men were ordered reinstated to their jobs.

The largest bulk amount was ordered paid to 67 discharged employees of the Pansteel Metallurgical Company in Waukegan, Ill. These men were discharged because of the important roles they played in a strike that gained nation-wide attention last summer. The back pay due runs more than \$70,000.

Over \$15,000 was awarded to 10 discharged workmen at the Aliquippa, Pa., plant of Jones & Laughlin Steel Corporation, and \$15,000 was also turned over to several union members at the Peoria Cordage Company, Peoria, Ill.

In addition to these cases there were scores of others where settlements were effected through action by the SWOC, without going through a formal Labor Board hearing. These settlements approximate \$100,000.

Republic Steel Corporation, through a large subsidiary—Union

Drawn Steel Company, Beaver Falls, Pa.—was ordered to reinstate, with all pay lost, five union steel workers. The case is still in the course of litigation and a definite amount has not been specified.

Bethlehem Steel Corporation, Weirton Steel Company and Republic Steel Corporation, the backbone of "Little Steel," have all been the target of charges filed by the SWOC, and involve some 600 union men who were fired for joining the union.

When the decisions are eventually handed down by the Board in these three cases the total back pay awards may be greatly increased.

Incidentally, a recent Supreme Court decision involving the Greyhound Bus Company was handed down in favor of five discharged union men. They were ordered to receive back pay amounting to nearly \$10,000 and reinstated to their former jobs.

In Chicago and incidentally right in our own neighborhood, the Western Felt Works employing a number of our people was ordered by a sweeping decision of the National Labor Relations Board to rehire all workers who were active in the strike last summer and grant back wages.

Orators are most vehement when they have the weakest cause.

—Cicero.

I'M THANKFUL

I'm thankful that the sun and moon are both hung up so high
That no rich baron's hands can stretch and pull them from the sky.
For if they hung low, I'm very sure some corporation ass
Would legislate to pull them down and light this world with gas.
I'm thankful that the shining stars are far beyond our reach
And the rolling planets too are deaf to human speech,
For if they hung low I'm very sure rich men would own the skies
And manage this whole universe by private enterprise.

MOONEY PARDON PLEA DEFEATED BY LEGISLATURE

California Senators Reject Measure Passed By Lower House

The California State Senate ended Tom Mooney's present hope of a legislative pardon by an almost unanimous voice vote, after the lower house had passed the pardon resolution by a small majority.

Mooney appeared before the Assembly on March 11 to make a plea for the pardon. "I want a full pardon or a new trial," he told the legislators. He has always refused to accept a parole as that does not mean vindication.

Assemblyman Paul Richie sponsored the resolution on the grounds that he was convicted on false and perjured testimony. Richie called Mooney the American Dreyfus and appealed for amendment of the laws to prevent future injustices to innocent victims of big business frame-ups.

The fight for a pardon for Mooney will continue in spite of the legislative defeat. His appeal from state courts for a writ of habeas corpus is pending before the Supreme Court of the United States.

EMPLOYMENT AND PAY ROLLS DROP

The following statistics are taken from the February issue of the Labor Information Bulletin published by the United States Department of Labor.

A further decline of approximately 300,000 workers in December 1937 reduced employment in the 89 manufacturing and 16 nonmanufacturing industries regularly surveyed by the Bureau of Labor Statistics below the level of December 1936 by nearly 765,000 workers. The total weekly wage income paid out to workers in these combined industries in December 1937 was \$15,800,000 lower than in November and \$19,600,000 lower than in December 1936.

In the 89 manufacturing industries about 520,000 wage earners were laid off between the middle of November and the middle of December. Widespread contraction in industrial activity, combined with some spreading of the work, resulted in a proportionately greater decline in factory pay rolls, which are \$17,600,000 lower than in November. This was a decline of 9.6 percent compared with the employment decrease of 6.5 percent.

FIGHT AGAINST CHILD LABOR

The decision of the National Child Labor Committee to work for the enactment of new child-labor legislation by the present Congress is a fortunate and significant development in the long fight to rid the United States of the exploitation of children in industry. This national committee, from its headquarters in New York, has directed the campaign for ratification of the 14-year-old amendment proposal.

The committee reaffirms its belief in the amendment method as a means of removing any question as to the authority of Congress to legislate in the child-labor field, but this conviction is not to stand longer in the way of possible solution of the child-labor problem through more immediate attack by Congress. The committee, in a statement issued by its general secretary, Courtenay Dinwiddie, expresses the belief that the Supreme Court today would uphold a Federal child-labor law based on the right of Congress to regulate interstate commerce. The first child-labor law was declared unconstitutional in 1918—20 years ago—and by the close margin of 5 to 4. There is every reason to believe that the views expressed in the memorable dissent of Justice Holmes in that case would now prevail.

The National Child Labor Committee has taken a wise step. With its support behind immediate legislation, the joint bill of Senator Wheeler and Johnson (Colo.) should be one of the first enactments of the present session.

SPRING CONCERT

for
LOYALIST SPAIN

sponsored by

"Sava" and Branch No. 1
SUNDAY, April 10, 3 P. M.
SNPJ Hall, 2657 S. Lawndale Ave.

Advance Admission 40c.
DANCING IN BOTH HALLS

Come and bring your friends along. This is your opportunity to help the Loyalists fight off Fascism in Spain.

THE FARCE WITHIN THE TRAGEDY

Support "Sava's" Spring Concert for Loyalist Spain

That the war which is being fought in Spain between the isolated but heroic Spanish people on one side, and Italy, Germany, Portugal, the Vatican and the international financiers on the other side, is a great appalling tragedy no one would dare deny. It won't be amiss to look at some of the farcial aspects of this great tragedy that are revolting to all decent, liberty loving people of the world.

Revolting has been the spectacle offered the world by the great democratic nations which by their unjust, inhuman and immoral adherence to the Non-Intervention pact have starved a Republic with which they have been and still are in cordial relations, depriving it of the necessary means to defend itself from foreign aggression, while they have closed their eyes to the scandalous, criminal intervention by Hitler and other fascist forces. These fascist forces while formally adhering to the Non-Intervention pact signed in London, are pouring into Spain mercenary troops and all means of deadly modern warfare. They are ransacking that country and butchering thousands upon thousands of Spaniards, including innocent women, children and aged non-combatants. And yet, the great democratic and anti-Fascist nations are standing idle, unmoved, allowing the international fascist gangsters to perpetrate the greatest of all fascist conceivable crimes.

Another farcial but equally revolting aspect of the great Spanish tragedy is offered to us by the capitalist press in the democratic countries, always ready to divulge the fascist fake news, even the most absurd stories which are fabricated by the well financed propaganda bureaus.

How many times has Franco told the world—through the capitalist press—that the Loyalists had offered him unconditional surrender? Did he not issue the same false story when he thought he would enter Madrid from the Toledo side? Did he not repeat the cheap trick on several occasions during his campaign against the valiant Basque and Asturian fighters? And yet the capitalist agencies of high standing and even the so-called liberal journals are just now that Franco has revived his hope of dealing a crushing defeat to the Spanish Republic through his Italian-German-Moorish offensive on the Aragon front playing his dirty game and once more are divulging fantastic stories about the Loyalists one hundredth move for surrender.

The Loyalists have been on the receiving end of a terribly raw deal given to them by the democratic nations of the world. They have been unable to purchase war supplies from the nations who have been openly selling munitions to Franco. And yet, in spite of this hindrance, they have carried on the fight against Fascism with a real determination to keep Spain a free country.

Liberty loving people throughout the nations of the world have been doing all within their power to assist the Loyalist cause. Money raising events of all kinds have been sponsored, collections made and sent to Spain. But still we have got to do more if we wish to see Spain saved from the Fascist hounds.

In this spirit Branch No. 1 and its singing group "Sava," have decided to redouble their efforts in putting across the combined Spring

Concert and Program on April 10 at the SNPJ Hall, one half of the proceeds to be sent to the Loyalists.

If the manner in which Spain is being ravaged by the Fascist dogs is revolting to you, (and it is to practical everyone) if your sympathies are with the Loyalists in their struggle for democracy, this is your opportunity to express it and do something about it. Whatever you spend or donate at this affair will go towards buying food and supplies for the Loyalists.

Spread this message among your friends, especially those whose sympathies are with the Loyalists. The more people we reach with this message, the more sure we can be of success and with it the accomplishment of our aim.

Clarence Darrow

A colorful figure is gone. Until a couple of years ago Clarence Darrow was one of the men whom the newspapers delight to play up. It did not matter much what he did or said, they gave it wide circulation.

The Moyer, Haywood and Pettibone trial was much publicized. Also the McNamara case. Also the Loeb-Leopold case. The Debs case—of the nineties—was publicized, too, but Darrow was only beginning his career then and the newspapers had not yet discovered that he was good copy. Darrow was not in the Debs case of 1918.

Darrow was an uncommonly shrewd and effective trial lawyer. This seems a little paradoxical, for his cast of mind was not at all like that of the average juror. He was very sympathetic, however, knowing that everyone has frailties, and he could somehow get this sympathy for the defendant across to the jury. His plainness and his occasional snapping of his suspenders with his thumbs may have had something to do with it, but mainly it was his persuasive speech.

Darrow's tolerant attitude toward his erring brothers was a quality which might well be emulated and cultivated.

A Boycott Song

By LILA C. TEMPLE

Lisle a while
We'll lick the Japanese.
Lisle's the style
To wear on pretty knees
Now that skirts are worn so high,
Lisle's the thing to catch the eye.
Lovely legs look swell in cotton mesh,
Don't wear bloody silk next to your flesh
Until peace shall reign afresh,
We will lisle awhile.

An economic royalist is a guy who says this country has no room for isms and then gets up and makes a speech extolling patriotism, Americanism, capitalism and rugged individualism.—John Paine.

Change indeed, is painful, yet ever needful, and if memory have its force and worth, so also has hope.—Carlyle.

If we rightly estimate what we call good and evil, we shall find it lies much in comparison.—Locke.

The Camera Faces Left

From "THE NATION"

Six months ago, a group of scenarists and camera men came forward with the independent, non-profit organization known as Frontier Films. At their head is Paul Strand, whose memorable *The Wave* was an indication of what may be expected of this enterprise. His colleagues and advisory staff include, among others, Boris de Moya, pioneering producer of *Bornage* and *Spanish Earth*; Ralph Steiner, Leo Hurwitz, John Howard Lawson, Elia Kazan, Vera Caspary, David Wolff, Malcolm Cowley, John Dos Passos, Lillian Hellman, Archibald MacLeish, Lewis Milestone, and Clifford Odets. Their purpose is to bring to bear on the contemporary scene an organized group of professional scenarists, directors, and camera men who will faithfully transcribe that scene in terms of its drama, and "yield this power consistently on the side of progress." To this end they have said their farewells to Hollywood, to reconnoiter on their own of themes which American life today has flung squarely before their cameras.

Hollywood's answer to its oldrums, apparently, is three-dimensional films, features in technicolor, and a revolving belt of imported profiles. It is the plan of Frontier Films to utilize those outlets of which Hollywood takes no cognizance, as well as the commercial movie houses. "We have," it is explained, "appealed so far to the 'subway circuit' of motion-picture houses, for the most part independently owned and exhibiting the finer foreign films throughout the country. We propose now to open up new channels which will embrace the greatest potential theatrical and extra-theatrical audience for living and purposeful films that exists in America. Our facilities are already at the disposal of responsible agents which cut across the bias of modern life—the trade unions, the cooperative societies, educational institutions, social welfare groups, peace organizations,

public forums, churches of whatever denominations, schools, and the like."

It is expected that many progressive organizations, particularly trade unions, will follow Europe's example of sponsoring realistic documents in which the problems peculiar to their respective groups will be candidly and dramatically transcribed in the language of their respective trades. A film that will attempt to portray the unionization of John Doe, automobile worker, is already under consideration.

This concern of experimental photography for events close to our own time and society is not a fad but a flowering. Many of its practitioners are drawn from the ranks that created the Group Theatre. They are the same group, substantially, who several years ago organized the Film and Photo League to produce "stills" and motion pictures which would take stock of modern life in America.

What is the documentary film? It is more, says Paul Strand, than a purely informative chronicle of things and events—a mere journalistic diagram of reality. "The problem which the makers of documentary films must solve," he declared, "does not end with the problem of how an audience may be informed. They must devise legitimate techniques for moving an audience by projecting the basic dramatic meanings implicit in the documents." The reportorial coverage of weekly newsreels and travelogues is only one element in the documentary film and is distributed in strategic sequence-patterns to achieve effects of drama and emphasis that the commercial news camera man cannot take into account.

"The World," Mr. Steiner declared, "is our studio. One works with life itself here, not with fabrications of it. And there's no more exciting material in the world for a man who wants to run a camera."

Ben Belitt.

Flirting With Death

By L. B. JURSEY

The women who competed in the Toronto Baby Derby had no snap of a life during the ten year period of their voluntary confinements. They had, of course, a perfect right to flirt with death on one hand and visualize the wavering dollar bills on the other hand, as part of the contest reward. But, was the whole thing worth the sacrifice, besides all the suffering these women had to endure? To my estimation I hardly think it was. Such contests are not right in the least sense of the word and to many people they are considered wholly unwise, and dangerous. In short, anyone entering such a contest is in truth flirting with death.

Some authorities claim that it is possible for a woman to bear as many as twenty children in the course of her life. In some parts of Europe and for that matter even in parts of America, families of fifteen are not uncommon. But statistics show that the woman usually suffers a long period of discomfort and sickness as the result of each child birth. Temporary disablement is common, and often times the risk of death. Of course the father escapes all this. His job is to provide food and clothing while the children are still too small and are therefore unable to support themselves. He too, has a difficult task to perform and often times a large family really proves an unbearable burden to both parents. Poverty and starvation are almost positive factors in such instances.

It is a true fact though it may seem dreadful that the world's population is kept down in such ways as: war, starvation, neglect, famine, murder, etc. Statistics show that in the terrible poverty stricken families many children die of improper feeding, insufficient clothing, and poor housing conditions, before they reach their walking stage. Yet in the face of all these proven truths, we know as a fact that churchmen especially encourage the poor to have large families. But, the rich, who are far more capable of having larger families, do not follow this advice of the churchmen.

It has been said that money is the root of all evil. Yet, it is a truth that without it a man is even worse off. However, the point here is, you will notice that no rich women have entered the Toronto Baby Derby. All of the contestants are of the labor class. None come from the so-called idle or rich class. Had these contestants all the money they needed, they would not have bothered with any such thing as the Baby Derby. They wouldn't have needed to.

However, let me say in conclusion, that it would be most proper if all the contestants in this baby race be given equal shares of the reward. For, in short, all the women who competed in this contest endured life's suffering and sacrificing and even endangered their lives without

their knowledge to the point of risking death. The sharing of the reward should be equally distributed among all the contestants. This would be considered fair and proper.

Bad Bills

(From The Nation)

War, of course, is hell, but if we must fight again, let's make everyone—including the wealthy—show more school spirit. Behind such cheerful camouflage, the Hill-Shepard bill, designed to establish a wartime dictatorship in the United States, is once more being pushed. It was shelved a year ago after widespread protest; now, in the midst of a big-navy program, the bill's sponsors hope to find the atmosphere more congenial.

The press continues to label it a "war profits" measure, ignoring the fact that it has virtually no bearing upon the status of war profits. What the bill does outline, with some mild concessions to public sensitivity, is the war department's program for M-Day. It lays down the rules under which patriotic Americans will behave—or else—when the shooting starts. It intrusts to the president controls over our economic and civil life, from price-fixing to press censorship, which will stir envy from Rome to Jersey City.

Scarcely less odious is the bill sponsored by Congressman May, which similarly promises to "equalize the burden" but neglects to indicate how that will be accomplished. In all these measures the fine hand of the war department may be detected. Their reappearance with white house sanctions is further evidence of the growing cynicism in our foreign policy. They are the domestic expression of a "big-stick" program. We sympathize with efforts to provide equal distribution of wartime suffering. But neither these nor probably any other measures will do just that. While wars are fought for profit, "dollar-a-year men" are not to be taken seriously.

Gratitude

Here's a little story that comes out of Greensboro, N. C.:

The wife of a squint-eyed employer lay dangerously ill. As a last resort, surgeons sent out a call for a blood transfusion. An employee gave his blood, and the woman was saved. Two weeks later the donor opened his pay envelope to find the wellknown pink slip. Said the big-hearted employer: "I can't employ anyone to whom I am under obligation."

FALCON CORNER
ON PAGE 5.



Through An Organized Campaign of Brutality Hitler Hopes to Make the Austrian Election Show that Austria is in Favor of Being Ruled by Germany.